Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў). ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478, Рэдактара—№ 789.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз. Нявыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не варочаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: ... 1 год ... 8 р. — к. Зьмена адрасу: іншагародныя — 20 к., мясцовыя — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: ... За радок нанпарэлі перад тэкстам 1 р. 50 к. Сьпешныя на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: ... Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумэнт 15 к. За кожны дадатковы 5 к. Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

... год выданьня. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 80 (2268) Серада, 4-га красавіка 1928 г.

Маладыя спэцыялісты і пралетарская грамадзкасьць.

У нас ёсьць вялікі ўзор таго, як партыя і ўся пралетарская грамадзкасьць у цэлым, аднойчы паставіўшы сабе мэту, здолела з настойлівасьцю і рэвалюцыйнаю энэргіяй яе ажыцьцявіць. Гутарка ідзе аб камандным складзе Чырвонае арміі. Тут была такая паласа, калі вялікая рэвалюцыйная армія будавалася чужымі рукамі. І тут партыі прышлося вытрымаць вострую (можа быць больш вострую, чымся ў вытворчасьці) барацьбу са спэцаедзтвам, з настроямі партызаншчыны, з камчванствам. Але тут, у Чырвонай арміі, роўналежна з задачаю шырокага выкарыстаньня ваенных спэцаў, была высунута і бязупынна выконвалася і другая задача: арганізацыя ўласных чырвоных кадраў ваенных камандзіраў.

Могуць пярэчыць—стварыць чырвонага камандзіра лягчэй і прасьцей. Наўрад ці гэтае пярэчаньне можна лічыць вартым. Ня трэба забываць надзвычайна хуткага тэмпу, з якім выконвалася гэтая задача. Дапусьцім, што гэтая задача была лягчэй, ня ў гэтымжа справа. Асноўнае тое, што гэтая задача таго-ж тыпу, што і задача арганізацыі чырвонага каманднага складу ў вытворчасьці.

І гэтая, першая задача вырашана. Старыя ваенныя спэцы, значная частка якіх засталася ў Чырвонай арміі, захоплена новым асяродкам, распылілася ў ім. У Чырвонай арміі мы дасягнулі адзінства сацыяльных настрояў, рэвалюцыйнае маналітнасьці ад самых вярхоў камандваньня да радавых байцоў. Не старыя ваенныя спэцы перадаюць свае настроі нашым маладым камандзірам, а наадварот—нашае маладое пакаленьне заразіла старых ваенных спэцаў ня толькі сваёй масай, але і ідэйна; паланіла ідэйна і самую ваенную навуку, прасякнуўшы яе марксызмам, маладым рэвалюцыйным вопытам.

Як мы гэтага дасягнулі? Партыя высунула задачу. Партыя ўпарта, настойліва вырашала гэтую задачу ўсімі магчымымі мэтадамі. Адным з гэтых мэтадаў і, скажам, важнейшым было прыцягненьне ўвагі да чырвонага камандзіра савецкае пралетарскае грамадзкасьці. Чырвоны камандзір быў сапраўды (як і зараз) створаны любоўю і клопатамі пралетарскае грамадзкасьці: клопатамі партыйных арганізацый, прафэсыянальных, любоўю нашых фабрык, заводаў, вёсак. І з вялікаю гордасьцю мы можам адзначыць, што і ў нашым чырвоным камандзіру мы маем адну яскрава выражаную рысу, якая яго востра адрозьнівае ад афіцэрства буржуазна-шляхэцкіх армій—яго глыбокую грамадзкасьць. Чырвоны камандзір—вынік творчасьці рэвалюцыі, нашае партыі, нашае пралетарскае грамадзкасьці,—павінен стала быць перад нашымі вачыма, калі мы гаворым аб стварэньні кадраў сацыялістычных спэцыялістаў у гаспадарцы.

Мусім таксама адзначыць, як на адну з асноўных прычын, перашкаджаючых справе стварэньня маладых савецкіх спэцыялістаў, гэта няправільныя адносіны з боку гаспадарчых органаў да тых маладых спэцыялістаў, якія канчаючы належныя спэцыяльныя вышэйшыя навучальныя ўстановы, уходзяць на практычную працу на прадпрыемствы і трэсты. У № 78 нашай газэты ад 1 красавіка г. г. мы пісалі аб адным такім факце няправільных адносін да студэнтаў, якія скончылі Віцебскі электра-мэханічны тэхнікум. Таварышы, скончыўшыя тэхнікум і папаўшыя на прадпрыемствы, нідзе не змаглі атрымаць сабе належнае працы. Шукаючы працы, яны абышлі Белхарчтрэст, Сьпіртатрэст, Папяровы трэст, Белсельтрэст, Электратрэст, Скуратрэст, Шклотрэст, Камхоз, ВСНГ, НКТБ, Галоўпрафасьветы, заводы і заводзікі, але ні ў водным месцы ім не далі працы па іх спэцыяльнасьці. Няўжо-ж для гэтага рабочыя арганізацыі іх камандыравалі для атрыманьня спэцыяльных ведаў, каб урэшце пайсьці чысьціць падлогі?

Гэткі-ж самы факт мы таксама можам падаць з практыкі існаваньня Цэнтральнага Інстытуту Працы ў Менску. Гэты Інстытут створаны для таго, каб перакваліфікаваць нашых беспрацоўных і даць нашай прамысловасьці патрэбных ёй кваліфікаваных рабочых. Вопыт першых выпускаў гэтага Інстытуту паказвае, што большасьць скончыўшых курсы знайшлі сабе працу ў Сьвярдлоўску, Іванава-Вазьнясенску, Усурыйску і толькі нязначная частка знайшла сабе працу ў межах Беларусі. Хіба-ж такім падыходам да стварэньня маладых савецкіх спэцыялістаў мы зможам вырашыць тыя пытаньні, якія ў гэтай галіне стаяць перад намі?

Трэба канчаткова і ясна вызначыць, якія спэцыяльныя навучальныя ўстановы нам патрэбны, якія кваліфікаваныя рабочыя і спэцыялісты будуць патрэбны для разьвіцьця нашай беларускай народнай гаспадаркі, для таго, каб пакінуць і стварыць новыя патрэбныя адпавядаючыя гэтым задачам вышэйшыя навучальныя ўстановы. Пры тых умовах, калі спэцыялісты, якіх выпушчаюць існуючыя навучальныя ўстановы, ня могуць быць выкарыстаны для нашай гаспадаркі, мы ніколі ня створым новых беларускіх спэцыялістаў, выхаваных савецкай грамадзкасьцю для працы ў нашай краіне.

5-цігадовы плян разьвіцьця народнае гаспадаркі Савецкай Беларусі, распрацаваны належнымі, савецкімі і партыйнымі арганізацыямі вызначае шляхі нашага будаўніцтва і паказвае нам, якія спэцыялісты нам у далейшым патрэбны. Гэта значыць, што належныя ўстановы, якія рэгулююць нашай асьветай, ведаюць, якія навучальныя ўстановы нам змогуць даць патрэбных спэцыялістаў. Гэтым пытаньнем трэба заняцца ўсур'ёз. Трэба зьнішчыць падобныя зьявішчы, якія мелі месца са студэнтамі Віцебскага тэхнікуму, а таксама з курсантамі Інстытуту Працы.

ПОЛЬСКА-ЛІТОЎСКІЯ ПЕРАМОВЫ СКОНЧЫЛІСЯ БЯЗ ВЫНІКАЎ.

УСЕ ПРАПАНОВЫ ПОЛЬСКАЕ ДЭЛЕГАЦЫІ АДХІЛЕНЫ ЛІТОЎЦАМІ.—АБВІНАВАЧАНЬНЕ ВАЛЬДЭМАРАСАМ ПОЛЬШЧЫ Ў ПАДТРЫМАНЬНІ ДЫВЭРСІЙНЫХ БАНД ПЛЯЧКАЙЦІСА.

„ЛІТВА ПРЫМЕ ПОЛЬСКАГА ПАСЛА ТОЛЬКІ Ў ВІЛЬНІ“

Дыскусія між Залескім і Вальдэмарасам.

КЁНІЗБЭРГ, 2-IУ. На 2-м плянарным пасяджэньні кёнізбэргскае канфэрэнцыі пасьля ўхвалы парадку дню і кароткае заявы Залескага, які абмаляваў становішча на канфэрэнцыі, распачаліся спрэчкі. Вальдэмарас у вялікай прамове разгарнуў увесь комплекс польска-літоўскіх дачыненьняў і заявіў, што польскія праэкты па пытаньнях, якія зьяўляюцца на думку палякаў толькі тэхнічнымі, зьмяшчаюць канчатковыя вырашэньні праблем, патрабуючых папярэдняе згоды. Так, напр., польская дэлегацыя ў сваім праэкце замяняе разуменьне граніцы тэрмінам «мытная лінія», што зьяўляецца нячуваным у практыцы міжнародных дачыненьняў. Мытная лінія звычайна супадае з дзяржаўнай граніцай. Таму ўхвала польскае формулы азначала-б прызнаньне Віленшчыны і Гораншчыны польскімі тэрыторыямі.

Праэкт польскае дэлегацыі аб мясцовых зносінах тым больш ня можа быць ухвалены літоўскім урадам, бо на падуладнай Польшчы тэрыторыі арганізуюцца групы, якія імкнуцца да перавароту ў Літве і якія пераяжджаюць на літоўскі бок праз дэмаркацыйную лінію. Аб гэтым літоўскі ўрад ужо заявіў у сваёй перапісцы з Варшавою, а таксама і ў Жэневе. Вальдэмарас паведамляе, што ён сёньня атрымаў тэлеграму аб пераходзе дэмаркацыйнае лініі 60-цю цывільнымі асобамі, якія абстрэльвалі літоўскіх прыгранічнікаў з стрэльбаў і кулямётаў. Вальдэмарас заяўляе, што польскае завярэньне аб тым, нібы польская ўлада не падтрымлівае банды, пераходзячыя дэмаркацыйную лінію, зьяўляецца нездавальняючым. Справа не ў завярэньнях, а ў фактах.

Што датычыцца польскае прапановы падпісаць угавор аб ненападзе, дык яна, водлуг слоў Вальдэмараса, заслугоўвае пры яе вывучэньні зусім асаблівае ўвагі і павінна быць распрацавана ў камісіі.

Вальдэмарас пярэчыць проці польскіх праэктаў аб чыгуначных і паштова-тэлеграфных зносінах, якія, водлуг слоў Вальдэмараса, імкнуцца стварыць уражаньне, нібы літоўскі ўрад прызнае захоп Віленшчыны.

Падкрэсьліваючы цяжкасьці палітычнага характару, з якімі стыкнулася канфэрэнцыя, Вальдэмарас падрабязна спыняецца на зьмесьце «віленскага пытаньня» і зазначае, што калі нават і ня прышоў час абмеркаваць віленскае пытаньне, дык літоўскі бок у сучасных перамовах можа грунтавацца толькі на Сувальскім угаворы, абавязковым для абодвых бакоў.

Залескі ў адказнай прамове пастаянна падкрэсьлівае, што ён закранае тэрытарыяльныя пытаньні пастольку, паколькі яны былі ўзьняты Вальдэмарасам. Залескі заяўляе, што Сувальскі ўгавор падпісаны ня ўрадамі, а дзьвюма арміямі, якія ўмовіліся адносна часовае дэмаркацыйнае лініі, гэтая-ж лінія не зьяўляецца дзяржаўнаю граніцаю. Залескі адхіляе прыпісваемыя польскай дэлегацыі Вальдэмарасам намеры ўнесьці палітычны сэнс у канвэнцыі па тэхнічных пытаньнях. «Я ня маю вестак аб нападзе на дэмаркацыйную лінію,—заяўляе Залескі;—трэба аднак памятаць, што такія паведамленьні часта не адказваюць сапраўднасьці і распаўсюджваюцца неадказнымі агентамі». Водлуг слоў Залескага, лепшы сродак пагадзіць прыгранічныя канфлікты,—гэта аднавіць дыплёматычныя дачыненьні.

Не згаджаючыся на прапанову Залескага неадкладна перадаць далейшае абмеркаваньне пытаньня камісіі, Вальдэмарас ізноў бярэ слова і вядзе далейшую дыскусію. Залескі ізноў выступае з адказам, пасьля якога Вальдэмарас выступае ў трэці раз. Іншы раз спрэчкі набываюць востры характар, асабліва калі гутарка ідзе аб Плячкайцісе і яго прыхільніках.

Закранаючы пытаньне аб граніцы, Вальдэмарас заяўляе, што для Літвы Сувальскі ўгавор ня можа быць заменен ніякім іншым угаворам. Польшча, якая прызнала выступленьне Жэлігоўскага стыхійным (Фор-мажор), парушыла Сувальскі ўгавор.

Залескі ў сваім другім выступленьні бароніць тэзіс аб кампэтэнцыі канфэрэнцыі паслоў, зазначаючы, што Літва сама зьвярталася да іх з просьбаю пагадзіць канфлікт.

У апошнім выступленьні Вальдэмарас заяўляе, што Літва не падпісвала Вэрсальскі ўгавор, які стварыў т. зв. канфэрэнцыю паслоў, і ніколі не прызнавала для сябе абавязковымі пастановы міжсаюзьніцкага органу, які нават ня пытаўся ў Літвы, ці згодна яна з яго пастановамі. Потым Вальдэмарас востра адхіляе заяву Залескага адносна несапраўднасьці вестак аб нападзе банд і аб арганізацыі дывэрсійных атрадаў у Віленшчыне. Літоўскі ўрад—заяўляе Вальдэмарас—мае фатаграфіі, дакуманты і перапіску, якія даказваюць правільнасьць яго завярэньняў. Няхай Залескі пашукае ў сваім непасрэдным акружэньні ў Кёнізбэрзе чалавека, які шчыра заявіў, што меў дачыненьне да арганізацыі Плячкайціса. Прысутнасьць літоўскага пасланьніка ў Варшаве не дапамагла-б расьсьледаваньню дзейнасьці Плячкайціса, расквэтараванага ў лідзкіх казармах. Такое сьледзтва можа ажыцьцявіць толькі мешаная камісія.

«Я думаю,—заявіў Вальдэмарас—што мы адновім дыплёматычныя дачыненьні ня хутка, бо літоўскі прэзыдэнт прыме польскага пасланьніка толькі ў Вільні. Ніякая згода немагчыма, пакуль Плячкайціс абстрэльвае дэмаркацыйную лінію з кулямётаў».

Залескі адхіляе завярэньні Вальдэмараса на падтрыманьне Польшчаю літоўскіх эмігрантаў. Вальдэмарас падкрэсьлівае, што польская дэлегацыя прызнала факт канцэнтрацыі літоўскіх эмігрантаў у Лідзе, дзе ў сучасны момант іх няма, можа затым, што ўчора яны стралялі на дэмаркацыйнай лініі.

Далей узьнікае палеміка па пытаньні аб транзіце. Перамовы на гэтым адкладаюцца да вячэрняга пасяджэньня.

ЗАКЛЮЧНАЕ ПАСЯДЖЭНЬНЕ КАНФЭРЭНЦЫІ

Надалей працавацьмуць 3 камісіі.

КЁНІЗБЭРГ, 2-4. На заключным пасяджэньні польска-літоўскае канфэрэнцыі, якое адбылося сёньня ўвечары, дэлегацыі [illegible] стварыць 3 камісіі, якія зьбяруцца з 30-га красавіка ў Бэрліне для выпрацоўкі праграмы працы дэлегацый.

Месцам пасяджэньня камісіі выбраны: для камісіі па эканамічных пытаньнях і сувязі—Коўня, для камісіі па безапаснасьці—Варшава і для камісіі па мясцовых зносінах—Бэрлін.

СЁНЬНЯ ДЭЛЕГАЦЫІ РАЗЬЯЖДЖАЮЦЦА.

Агульнае ўражаньне ў колах канфэрэнцыі такое, што хоць Залескаму ў 2-х пунктах і ўдалося [illegible] Вальдэмараса і абвінаваціць яго ў зрыве перамоў, здолеў знайсьці формулу, каб іх прадоўжыць і паслабіў цяжкасьці, зьвязаныя з тою пастановаю пытаньня, якая была ў Жэневе, г. зн. спробаю вылучыць пытаньне аб Вільні. Довады Вальдэмараса ў славеснай перастрэлцы з Залескім наконт Плячкайціса і ў абаснаваньне тэрытарыяльных правоў Літвы зрабілі вялікае ўражаньне.

* * *

КЁНІЗБЭРГ, 2-IУ. Старшыня літоўскае дэлегацыі Вальдэмарас выехаў у Коўню. Залескі выяжджае ў аўторак.

Сябры польскае дэлегацыі ў заявах прадстаўнікам друку наконт вынікаў канфэрэнцыі кажуць, што польская дэлегацыя дамаглася посьпехаў, перамогшы незгаворчывасьць Вальдэмараса.

Сябры літоўскае дэлегацыі здаволены тым, што ім удалося адкрыта заявіць аб сваіх тэрытарыяльных правох і зазначыць на патрэбу папярэдняга выяўленьня палітычных і юрыдычных пытаньняў. У гутарцы з карэспандэнтам ТАСС Вальдэмарас перад выездам заявіў, што праца камісій зацягваецца на месяцы. На запытаньне карэспандэнта, ці магчымы канкрэтныя вынікі да ліпнёўскае сэсіі Лігі Нацый, Вальдэмарас адказаў: «Нельга ведаць».

ВОДГУКІ СОЙМАВАЕ СЭСІІ.

Выступленьне ў сойме „сельроб-правіцы“.

«Газэта Варш.» (№ 104), апісваючы апошняе пасяджэньне сойму, зазначае: «асаблівай увагі заслугоўвае дэклярацыя «сельробу-правіцы», якая ня лічыцца ні з чым, выказваючы жаданьне супольнае Савецкае Украіны. Пры трэцім чытаньні бюджэту п. Чучмай (сельроб) абвесьціў змаганьне з фашыстаўскім тэрорам і закончыў прамову зваротам, што **УКРАІНСКІ НАРОД БУДЗЕ ЗМАГАЦЦА ДА КАНЦА ЗА СВАЁ АБ'ЯДНАНЬНЕ Ў АДНОЙ САВЕЦКАЙ РЭСПУБЛІЦЫ.**

Выступленьне дэпутата „сельроб-лявіцы“.

«Газ. Варш.» (№ 104) паведамляе, што прадстаўнік «сельробу-лявіцы» пасол Вальніцкі пачаў прамову на ўкраінскай мове, але быў спынен маршалкам сойму. Вальніцкі закончыў сваю прамову заявай, што **„ТОЛЬКІ РАБОЧА-СЯЛЯНСКІ ЎРАД МОЖА ЗАДАВОЛІЦЬ ГОЛАД ВОЛЬНАСЬЦІ“.**

АРЫШТЫ ЗА ЗБОР ГРОШАЎ НА СЕМ'І АРЫШТАВАНЫХ.

«Дзеньнік Віл.» паведамляе, што ў Сноўскай вол., Нясьвіскага пав. паліцыя арыштавала А. Салавейчыка, Я. Кулеш і Я. Шуналевіча, якія зьбіралі складкі, быццам, на „подкуп сьведак на працэсе «Грамады»“. Збор складак рабіўся на ўтрыманьне сем'яў арыштаваных.

РАЗГОН МІТЫНГУ.

28 сакавіка г. г. у Варшаве рабочыя фабрыкі «Воля» сабраліся на мітынг, на якім павінны былі выступіць з прамовамі камуністычныя паслы. Раптам зьявілася паліцыя, якая разагнала мітынг.

КАНФІСКАЦЫЯ «РАБОТНІКА».

ВАРШАВА, 2-IУ. Сёньнешні нумар „Работніка“ (орган ППС) канфіскаваны за артыкул аб збойстве ўкраінскага дэпутата Бачынскага паліцыяй у сойме.

АРЫШТ Б. АДМІНІСТРАТАРА.

«Кур. Віл.» паведамляе, што ў будынку Віленскага суду арыштован б. пам. камісара паліцыі за сфальшаваньне тэксту ўрадавага пасьведчаньня ў адной крымінальнай справе.

ЗАБАСТОЎКА ПІВАВАРАЎ У ЛОДЗІ.

30 сакавіка г.г. у Лодзі забаставалі рабочыя піваварных [illegible] заводаў [illegible].

ІТАЛЬЯНСКАЯ ЗАБАСТОЎКА.

На Лодзінскай фабрыцы «Відзеўская мануфактура» [illegible] італьянская забастоўка [illegible].

СТАТЫСТЫКА САМАЗАБОЙСТВАЎ У ВАРШАВЕ.

Самазабойстваў у Варшаве было ў 1927 г. 1589. Мужчын, пасягнуўшых на сваё жыцьцё, было 707, жанчын—834. Сьмяротных вынікаў было 363. Атручваньняў было 1161, павешаньняў—84, самазабойстваў рэвальвэрамі—113, скокаў у Віслу—22, скокаў з вакон—100. Найбольш небясьпечным векам для мужчын зьяўляецца век ад 20-25 гадоў, а для жанчын ад 16-19.

ПРЫ КАПІТАЛІСТЫЧНЫХ УМОВАХ.

У вёсцы Друйск, на лесапільні рабочых у лічбе 60 напалі на работнікаў з іншых вёсак і, адабраўшы ад іх сякеры, выгналі з пільні. Прычынай гэтага выпадку была нізкая заработная плата, якую ўласьнік лесапільні выплачваў рабочым з прычыны канкурэнцыі між паасобнымі вёскамі. Некалькі рабочых арыштавана.

НОВЫ ПАВЕТ У НАВАГРАДЗКІМ ВАЯВОДЗТВЕ.

Навагрудзкае ваяводзтва апрацавала праэкт аб падзеле Лідзкага пав. на два староствы: Лідзкае і Шчучынскае. Гэты праэкт увойдзе ў жыцьцё пасьля зацьвярджэньня яго мін. унутраных спраў.

БЕЛАРУСКА-УКРАІНСКІ СТУДЭНЦКІ ХОР.

Беларускія і ўкраінскія студэнты Віленскага унівэрсытэту арганізавалі беларуска-ўкраінскі хор, які мае намер у хуткім часе даць шэраг канцэртаў.

Т. ВЯРНІКОЎСКІ РОБІЦЬ ЧЫСТКУ.

Як вядома ўжо, што «д-р» Паўлюкевіч выступіў з усіх сваіх „арганізацый“. Яго заступіў вядомы „міністр“ Т. Вярнікоўскі, які робіць цяпер чыстку ва ўсіх гэтых арганізацыях, як напрыклад: у Бел. Нар. Радзе, Народнай Партыі, Бел. К-це да самаўрадавых спраў і „Прасьвеце“.

З гэтых арганізацый ужо выступілі: Б. Падбярэскі, М. Якімовіч і М. Станкевіч. [illegible]

ПАЖАР ФАБРЫКІ Ў БЕЛАСТОКУ.

У фабрыцы Зільбэрмана выбух [illegible] пажар [illegible] 250000 злот. [illegible]

ГАНДАЛЬ МІЖ ПОЛЬШЧАЙ І СССР.

Гандаль між Польшчай і СССР з кожным годам павялічваецца. Так, у 1923-24 г. агульны зварот між СССР і Польшчай дайшоў да 2100000 даляраў; у 1924-25 г.—7470000 дал.; у 1925-26 г. зварот спаў да 5400000 даляраў, а ў 1926-27 г. дайшоў да 16000000 дал.

Новыя перамогі савецкае нафты

НЬЮ-ЁРК, 2-IV. «Амторг» паведамляе аб падпісаньні з кампаніяй Вакуум Ойль некалькіх новых кантрактаў на продаж савецкіх нафтавых прадуктаў на новых рынках. Новыя кантракты ўтвораны на 6-цігадовы тэрмін.

Па ўсіх кантрактах Нафтасіндыкат будзе пастаўляць нью-ёрскім Стандарт Ойль і Вакуум Ойль штогоду на 10 міліёнаў даляраў нафтавых прадуктаў.

ДЭТЭРДЫНГ БІТЫ.

БЭРЛІН, 2-5. З Нью-Ёрку паведамляюць, што Дэтэрдынг, як відаць, разумее небясьпечнасьць свайго становішча; ужо яго прадстаўнікі ў Нью-Ёрку за апошнія тыдні высунулі наступныя прапановы: «Рояль Дэтч Шэл» гатова пераняць значную колькасьць савецкае нафты, закупляемае «Вакуум Стандарт Ойль Кампані».

Амэрыканцы, аднак, ня хочуць згадзіцца на гэты кампраміс.

Авантура ангельскага імпэрыялізму на Усходзе.

ВАЕННЫ ЛЯГЕР УЗДОЎЖ ІНДА-АЎГАНСКАЕ ГРАНІЦЫ.—НАБОР НАВАБРАНЦАЎ СЯРОД ІНДУСКІХ ПЛЯМЕНЬНЯЎ.

КАБУЛ, 31-III. Водлуг надасланых у Кабул вестак, за апошнія месяцы надзвычайна ажывілася ваенная дзейнасьць ангельцаў на інда-аўганскай мяжы. Пабудаваны новыя фарты, значна пашыраны старыя. Ангельцы ўжываюць захады, каб павялічыць узброеныя сілы ў прыгранічных раёнах, для чаго зараз у раёне гарадоў Дэлі і Лягоры праводзіцца набор 60-ці тысяч навабранцаў. Частка з іх паслана ўжо ў гарнізоны, разьмешчаныя ў Вазірыстане, Квэты і Бэлуджыстане.

Поруч з узмацненьнем пяхотных гарнізонаў і вайскова-інжэнэрных прац у прыгранічных раёнах папаўняюцца таксама авіяцыйныя атрады. Індуская прэса паведаміла аб пралёце ў Вазірыстан новых паветраных эскадрыльляў. Аэрадромы вынесены да самае аўганскае мяжы. На тэрыторыі Вазірыстану і ў іншых раёнах сьпешна будуюцца аўтамабілі, шляхі і прылады для аўтамабільнага руху.

Разьюшаныя ангельскімі падрыхтоўкамі пляменьні незалежнае паласы учашчаюць наскокі на ангельскую варту і патрулёў. Згодна паведамленьняў друку, ангельскае вайсковае камандаваньне ў Індыі намерана яшчэ больш узмацніць ангельскія вайсковыя сілы на граніцах Аўганістану пад прычэпкаю патрэбы забясьпечыць спакой у паласе незалежных пляменьняў, парушэньне якога быццам пагражае безапаснасьці Індыі.

АСТРЭЛЬШЧЫКІ АРАБСКАГА ЖЫХАРСТВА.

ЛЁНДАН, 26-3. Ангельскае вярхоўнае камандаваньне накіравала групу адборных лётчыкаў у Ірак і Кавэйт (якія знаходзяцца пад пратэктаратам Англіі) на паўночным усходзе Аравіі. Пасылка лётчыкаў выклікана выжыданьнем нападу вахабітаў на Ірак і Кавэйт.

ЭГІПЕЦКАЯ НОТА АНГЛІІ.

ЛЁНДАН, 31-III. Агенцтва Вольфа паведамляе, што ўрад Эгіпту даў адказ на брытанскую ноту, перададзеную пасьля адхіленьня эгіпецкім урадам праэкту англа-эгіпецкага ўгавору. Эгіпецкі адказ пярэчыць проці ўмешваньня Англіі ва ўнутраныя справы Эгіпту і зазначае, што эгіпецкі ўрад гатоў гарантаваць безапаснасьць чужаземцаў.

Эгіпецкая нота зусім не гаворыць нічога аб брытанскай дэклярацыі 1922 г., якою вызначалася канстытуцыя Эгіпту, і моўчкі абмінае ангельскую ноту дзяржавам, у якой Англія бярэ на сябе адказнасьць за безапаснасьць чужаземных інтарэсаў у Эгіпце.

«ВЕЛЬМІ КЕПСКАЕ ЎРАЖАНЬНЕ».

ЛЁНДАН, 2-IУ. Зьмест эгіпецкага адказу на ангельскую ноту яшчэ не агалошаны, але «Дэйлі Тэлеграф» заяўляе, што адказ зрабіў на ангельскі ўрад вельмі кепскае ўражаньне.

«Дэйлі Экспрэс» піша: «Нота ўяўляе сабою нядвусэнсны выклік, на які павінен зьявіцца такі-ж адказ».

Бяз двух хвілін дыктатар.

ВЕНА, 31-3. Водлуг паведамленьняў з Бухарэсту, у румынскім парляменце вынікла спрэчка між прэм'ерам Вінтылам Братыяну і лідэрам аднае з груповак нацыянальнае партыі прафэсарам гісторыі—Іёргаю, блізкім да прыдворных колаў. Іёрга вымагаў, каб, у інтарэсах краю, урад лібэральнае партыі падаўся ў адстаўку і былі назначаны новыя выбары. Адказваючы на гэтую прамову, Братыяну заявіў, што ён здолее адказаць па сутнасьці на высунутыя яму пытаньні толькі на асеньняй сэсіі парляманту. Братыяну заявіў, што ўрад застанецца ва ўладзе датуль, пакуль нацыянальна-сялянская партыя, якая стаіць на чале апазіцыі, будзе адмаўляць лібэральнай партыі ў гарантыях па розных палітычных пытаньнях.

КЛЯСАВАЯ БАРАЦЬБА У НЯМЕЧЧЫНЕ.

НЯ ВЫХОДЗІЦЬ НІВОДНАЯ БУРЖУАЗНАЯ ГАЗЭТА.

БЭРЛІН, 2-IУ. Забастоўка друкароў пашыраецца, не зважаючы на абвяшчэньне пастановы трацейскага суду абавязковаю і супярэчаньні саюзу ўласьнікаў друкарань. Забастоўка ахапіла Дрэздэн, Пірну і шмат іншых гарадоў ва ўсходняй Саксоніі, а таксама Любэк і Эйзэнах (у Прусіі). У гэтых гарадох ня выходзіць ніводная буржуазная газэта. Газэты рабочых партый ва ўсіх гарадох друкуюцца ў нармальным парадку.

СТАЧКА НА БЭРЛІНСКІХ ВАКЗАЛАХ.

БЭРЛІН, 30-3. Транспартныя рабочыя бэрлінскіх вакзалаў забаставалі і дамагаюцца павялічэньня заработку. Дастаўка грузаў на вакзалы і з вакзалаў спынілася.

ПАХОД БАСТУЮЧЫХ НА ТОКІЁ.

ТОКІЁ, 2-IУ. Дзьве тысячы бастуючых рабочых прадпрыемстваў кампаніі «Нода» (якая вырабляе харчовыя прыправы) разам з сем'ямі ўчора раніцою выступілі ў першы паход на Токіё з намерамі падаць просьбу міністру ўнутраных спраў і міністру імпэратарскага двара. Працэсія бастуючых была спынена сіламі паліцыі. 20 кіраўнікоў бастуючых арыштавана.

Грэцкая кампартыя на нелегальным становішчы.

ВЕНА, 2-4. Водлуг паведамленьняў з Атэн, грэцкі міністр унутраных спраў падаў у парлямант законапраэкт проці камуністаў. Згодна законапраэкту, камуністычная прапаганда і прыналежнасьць да камуністычнае партыі раўнамоцна крымінальнаму злачынству.

Урад мяркуе таксама ў законадаўчым парадку забараніць камуністычны друк.

ПРАВАКАЦЫЙНЫЯ АБВІНАВАЧАНЬНІ ПА АДРАСЕ КАМПАРТЫІ.

АТЭНЫ, 31-III. Грэцкія рэакцыйныя колы, якія вядуць вострую кампанію проці камуністаў, імкнуцца выкарыстаць у сваіх мэтах 3 буйныя пажары ў працягу сакавіка на тытунёвых фабрыках. Рэакцыянэры спрабуюць распаўсюдзіць чуткі, што нібы прычынаю пажару зьяўляюцца падпалы з боку камуністаў, якія нібы імкнуцца такім шляхам павялічыць лік беспрацоўных і «выкарыстаць тытунёвых рабочых для ажыцьцяўленьня сваіх зруйнавальных мэтаў».

У асьведамленых колах адзначаюць, што шум, узьняты ў друку навакол сакавіцкіх пажараў, мае сваёю мэтаю прыкрыць сапраўднае становішча грэцкае тытунёвае прамысловасьці; гэтая прамысловасьць перажывае ў сучасны момант перашкоды і імкнецца знайсьці выхад пры дапамозе высокіх страхавых узнагарод за згарэўшую маёмасьць і перапынку працы.

У Саюзе ССР.

НІЯКАГА НАЖЫМУ ПРЫ РАСПАЎСЮДЖАНЬНІ ПАЗЫК.

Заява т. Бруханава супрацоўніку ТАСС.

МАСКВА, 2-4. У гутарцы з супрацоўнікам ТАСС аб разьмеркаваньні пазыкі ўзмацненьня сялянскае гаспадаркі Нарком фінансаў СССР т. Бруханаў сказаў:

«Распаўсюджаньне аблігацый пазыкі ўзмацненьня сялянскае гаспадаркі павінна праводзіцца ў дабрахвотным парадку на падставе шырокага растлумачэньня. Ніякіх заканадаўчых ці адміністрацыйных нормаў, абавязваючых сялянства купляць пазыку, савецкім урадам не ўстанаўлялася і ня можа быць устаноўлена.

Між тым прынцып дабрахвотнасьці пры распаўсюджваньні пазыкі ў некаторых мясцох парушаўся. Замест таго, каб весьці працу па распаўсюджваньні на падставе шырокае растлумачваючае кампаніі аб выгоднасьці пазыкі і стварыць грамадзкую атмасфэру, спрыяючую для разьмеркаваньня пазыкі, некаторыя мясцовыя органы пайшлі па лініі найменшае лёгкасьці і рабілі адміністрацыйны нажым, які зусім ня можа быць дапушчаны ў справе рэалізацыі пазыкі. Пры распаўсюджаньні пазыкі ніякія адміністрацыйныя нажымы не павінны мець месца. Пазыка, разьмеркаваная такімі мэтадамі, была-б нятрывалаю і хутка вярнулася-б дзяржаве. Селянін, купіўшы аблігацыю пазыкі, павінен зразумець выгоднасьць зробленае ім зьдзелкі. Таму неабходна яшчэ раз правесьці працу, растлумачваючую выгоды пазыкі, а надыходзячыя раёна-сэрыйныя тыражы выйгрышаў арганізаваць і абумовіць так, каб пры дапамозе навочнае агітацыі замацаваць сувязь сялянскіх мас са справаю савецкіх дзяржаўных пазык».

Тыраж выйгрышаў 2-й дзяржаўнай пазыкі—5-9 красавіка.

З 5 да 9 красавіка ў Маскве адбудзецца тыраж выйгрышаў 2-й дзяржаўнай 6-ціпроц. выйгрышнай пазыкі. У гэтым тыражы будуць прымаць удзел толькі 5 сэрый: 10-я, 14-я, 17-я, 19-я і 20-я, рэшта сэрый дзяржавай ужо выкуплена.

Будзе разыграна 18.796 выйгрышаў на агульную суму 1.500.000 руб.; з іх 12 выйгрышаў па 5.000 р., 186—па 1.000 р., 210—па 500 руб., 5.112—па 100 р., рэшта—па 50 руб.

Пленум ЦКК УсеКП.

МАСКВА, 2-IУ. 2-га сакавіка адчыніўся 2-гі пленум ЦКК УсеКП(б). У парадку дню даклад аб 20 проц. зьніжэньні адміністрацыйна-кіраўнічых выдаткаў, аб прыцягненьні мас да ўдзелу ў працы РСІ па барацьбе з бюракратызмам і аб працы паўночна-каўкаскае краёвае кантрольнае камісіі, а таксама паведамленьне аб апазіцыі.

Пленум заслухаў даклады т.т. Пэтэрса і Зангвіля аб 20 проц. зьніжэньні выдаткаў. Па дакладах распачаліся спрэчкі.

Панаіт Істраты ў Крыме

СІМФЭРОПАЛЬ, 3-IУ. У Ялту прыехаў з Адэсы пісьменьнік Панаіт Істраты. Пісьменьнік прыехаў у Крым для папраўкі здароўя і думае прабыць тут 2 месяц. Істраты намеран падрабязна азнаёміцца з гісторыяй Крыму апошняга пэрыяду і напісаць пра яго некалькі артыкулаў у часопіс «Ле Монд», які выдаецца Барбюсам. Істраты спадзяецца ў Крыме спаткацца з Горкім, якога ён высока паважае і даўно хоча пазнаёміцца з ім.

Перад вясеньняй сяўбой.

Замест насеньня—пясок.

ВІЦЕБСК, 3-4. Насеннаачышчэньне праходзіць слаба. Замест 175 тысяч пуд. да 25-га сакавіка ачышчана толькі 65785 пуд.

Пры аглядзе завознай вікі ў 2-х выпадках яна была зьмешана з пяском. У 2-х раёнах—Межанскім і Гарадзецкім у 2-х вагонах вікі было ўстаноўлена да 20 проц. пяску.

Авёс таксама дрэннай якасьці. Былі выпадкі, калі кандыцыя яго даходзіла да 50-52 проц.

Крэдыты размеркаваны своечасова, за выключэньнем 198.000 р. на кантрактацыю ільну, з чым некаляькі спазьніліся.

Увогуле ў акрузе не хапае зараз 50 тысяч пуд. аўсу і 16 тысяч пуд. ільну.

У камуне „Звезда".

Камуна «Звезда» невялічкі калектыў, усяго 42 чалавекі, але на ўласныя сродкі набыла аблігацый сялянскай пазыкі на 200 руб. Камунары добра разумеюць, што сялянская пазыка значна дапаможа ў выкананьні пляну сацыялістычнага будаўніцтва і таму актыў камуны прымае ўдзел у пашырэньні пазыкі сярод сялянства.

Да пасяўной кампаніі камуна «Звезда» падрыхтавалася. У гэтым годзе яна будзе ўжо мець поўны васьмёхпалёвы севазварот. Угнаеньнем, інвэнтаром і пасеўным матар'ялам забясьпечана поўнасьцю. Для палепшаньня ячменю і пашырэньня палепшанага ячменю ў далейшым сярод сялянства ў гэтым годзе камуна набывае сартавы двухрадны ячмень. **Х.**

В. Рудня, Астр.-Гарадзецкі р., Меншчына.

Да буйнае гаспадаркі.

(Ліст з Магілева).

Адбылася акруговая нарада зямельных працаўнікоў.

Ня мала ўвагі зьвярнула нарада на пытаньні калектывізацыі сялянскае гаспадаркі. Было адзначана, што нашыя калгасы да восені леташняга году слаба абслугоўваліся.

На нарадзе было выказана пажаданьне, каб група мяжуючых між сабою калгасаў мела спэцыяльных аграномаў, якія-б утрымліваліся за кошт гэтае групы.

Таксама было адзначана і тое, каб і камормкі самы уважлівым чынам дапамагалі нашым калектывам вызначаць для іх лепшыя землі і г. д.

Даволі падрабязна абгаварвалася вясеньняя пасяўная кампанія, якая абумовіць сабою дабрабыт усяго гаспадарчага году. Аснаўныя моманты кампаніі застаюцца старыя. Лубінам і торфам намечана ўгнаіць глебу. Адначасна быў пададзен праэкт уводзіць прыбытковую карову, белую ёркшырскую сьвіньню. У якасьці практычных мерапрыемстваў мяркуецца ўсё загатоўленае насеньне лубіну пусьціць на кантрактацыю пасеваў, каб павялічыць колькасьць лубінавага насеньня, а таксама закласьці сёлета шмат паказальных вучасткаў з лубінам, з торфам, са штучнымі ўгнаеньнямі, карнеплодамі.

Як мага больш пашырыць плошчу пасеваў, скарыстоўваючы гуляючыя дагэтуль землі і зьмяншаючы плошчу пад незанятым папарам.

Побач з гэтым, было адзначана, што трэба якнайшырэй правесьці засеў кармавых траў і бульбы, у мэтах вырашэньня кармовага пытаньня. Асаблівую ўвагу трэба аддаць павялічэньню плошчы пад карэньплоды. Плянам вызначана пад карэньплоды 2.200 гектараў, гэта ў 8 разоў больш, чымся ў леташнім годзе.

Удзельнікамі нарады было таксама адзначана, што на гэткую плошчу карэньплодаў ня хопіць завазімага насеньня.

Таму прынята прапанова, каб раёны зрабілі заяўкі на насеньне карэньплодаў, завоз якога лёгка павялічыць.

Нарэшце было адзначана зьвярнуць вялікую ўвагу на павялічэньне тэхнічных культур. **А. Лясны.**

Не вясной, а ўвосень.

Усюды, як відаць з газэт, падрыхтоўка да пасяўной кампаніі ў разгары, а ў Конкавіцкім с.-с. яна яшчэ ня думае пачынацца. Ёсьць чуткі, што ў наш с.-савет прывязуць зерначыстную машыну, але яна-ж і да гэтага часу ня прывезена. Насеньне КСУ раздадзенае сялянам яшчэ ў 1927 годзе і да гэтага часу не спагнана, а новага КСУ яшчэ не атрымаў. Агранома можа ўжо з год сяляне ў вочы ня бачылі і ім не праведзена ніводнай гутаркі. Мабыць, у нашым с.-с. пасеўную кампанію думаюць пачаць не вясной, а восеньню. **М.**

Пятрыкоўскі р., Мазыршчына.

КСУ аб сяўбе ня дбае.

З прычыны дрэннага ў мінулым годзе ўраджаю ярыны, у нас сёлета ніводзін селянін ня мае добрага насеньня.

Сяляне адсартавалі-б насеньне і сёлета, як яны гэта рабілі летась, але няма каму паклапаціцца аб дастаўцы машыны для ачысткі зерня. Наш КСУ можа і зьбярэ сродкаў на якую небудзь тону насеньня, ня болей, а патрэба насельніцтва ў насеньні шмат перавышае гэту норму. Як-жа рэагуе наш КСУ на гэту ўдарную справу? Ды можна сказаць, што ніяк.

Яго, як відаць, хата з краю... А сяўба не за гарамі. **Селянін.**

Хатлянскі с.-с., Вузьдзенскага р.

Што рыхтуе Цэнтраземсклад.

ПРАДАЖА С.-Г. МАШЫН НА ІЛЬГОТНЫХ УМОВАХ.

Каб даць магчымасьць бяднейшаму сялянству, розным каапэрацыйным аб'яднаньням і калектывам набыць патрэбныя с.-г. машыны і прылады Цэнтраземскладам даюцца розныя палёгкі пры набыцьці іх. Так, плугі, бароны, асыпнікі, культыватары і інш. коштам ад 10 да 100 руб. даюцца ў крэдыт на тры пасевы; пры пакупцы ўносіцца толькі 10 проц. кошту іх, машыны коштам да 300 руб. даюцца ў крэдыт на 5 пасеваў, малатарні з прыводам і рухавіком звыш 600 руб. даюцца на выплату на 7 год, уборачныя машыны—на 5 год, трактары—на 5 год, трыеры на 300 руб.—на 5 год. Запасныя часткі да с.-г. машын і трактараў даюцца ў крэдыт на 2 гады і адначасова трэба ўнесьці 25 проц. кошту іх.

З 20-га КРАСАВІКА ПАЧНУЦЬ ПРАДАВАЦЬ УСІМ СУПЭРФАСФАТ.

З тае прычыны, што супэрфасфат маецца ў абмежаванай колькасьці, па лініі Цэнтраземскладу гэта ўгнаеньне будзе прадавацца толькі тым сялянам, з якімі заключаны ўмовы на кантрактацыю лёну. Толькі, пачынаючы з 20 красавіка, калі павінны быць закончаны ўсе зьдзелкі па кантракцыі і калі супэрфасфат застанецца, змогуць купляць сяляне і звычайным парадкам.

Нядбайнасьць у падрыхтоўцы.

У Аршанскім раёне з пасяўной кампаніяй справа стаіць дрэнна. Раённымі працаўнікамі ня была прадугледжана плянавая праца падрыхтоўкі да вясеньняй сяўбы.

Таксама ня была прадугледжана арганізацыя калгаспадарак і арцеляў, каапэратываў, прапушчана была злучная кампанія.

З зернаачышчэньнем таксама „кепска: ачышчана ўсяго 25 проц. заданьня. Зернаачыстныя машыны ня былі своечасова адрамантаваны.

Крэдытныя т-вы слаба загатаўляюць сэлекцыйнае насеньне. Трэба было сабраць аўса 7124 кілёграмы, ячменю —9162 кілёграмы, а сабрана пакуль што 320 кілёграм.

Мясцовыя загатоўкі праводзяцца слаба. Загатоўлена на мясцох насеньня: аўса гатункавага—13335 кілёграм і звычайнага—9195 кілёгр., ячменю—2765 кілёгр. Насеньне кармавых буракоў, агародных расьлін і канюшыны яшчэ не разьмеркавана па сельсаветах.

Падрыхтоўчая кампанія да вясеньняй сяўбы не павінна так праводзіцца і за гэткія нядбайныя адносіны каго след трэба падцягнуць. **С.**

Аршанскі раён.

Няма чым сеяць.

Летась Вусьвейскі камітэт сялянскай узаемадапамогі раздаў сялянам 200 пуд насеньня аўса, з іх палову серадняком.

Авёс давалі з умовай вярнуць яго ўвосень, але прайшла зіма, хутка сяўба, а пазычанага не зьвярнулі.

Зараз бедната ходзіць і скрабе патыліцу, бо сеяць няма чым, а працаўнікі КСУ толькі рукамі разводзяць...

Няма чаго спаць, трэба пазычаны авёс спагнаць хоць з серадняком, тады і беднаце будзе чым дапамагчы. **Вока.**

Вусьвейскі сельсавет, Вульскага раёну, Полаччына.

Па БССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

Будаўніцтва ў раёнах.

Ворша, 2-4. Ужо разьмяркованы Аршанскай акруговай плянавай камісіяй па раёнах сродкі на пабудову і абсталяваньне ў кожным раёне вясковых **грамадзкіх лазьняў.**

Разьлічана лазьні пабудаваць у гэтым-жа годзе ў колькасьці 14 штук.

На пабудову кожнай лазьні будзе патрачана па 1000 руб.

У Горацкім раёне для пабудовы вялізарнай **скатабойні** адпушчана 8000 рублёў. Пабудовай кіруе Горацкі Камбінат. Пабудова скатабойні пачалася.

Пры вялізарным Карабчынскім млыне ў Мсьціслаўскім раёне будзе пабудавана **электрастанцыя.** На пабудову электрастанцыі асыгнавана 20000 рублёў.

У сучасны момант на млыне ўжо устанаўліваецца 100 сільная вадзяная турбіна.

САМААБКЛАДАНЬНЕ.

Ворша, 2-IV. У сучасны момант па Аршанскай акрузе шырока разгарнулася кампанія выплаты плацяжоў па самаабкладаньню. У Крупскім раёне самаабкладаньне праведзена па ўсіх населеных пунктах на 35 проц. у адносінах да сельска-гаспадарчага падатку.

У Крупскім раёне паступіла плацяжоў самаабкладаньня—5968 руб. 93 к. Паступленьне ня спыняецца. Сяляне в. Вячэрына, Дубровенскага р. унесьлі 71 проц. плацяжоў самаабкладаньня. Вячорынцы першыя распачалі выплату плацяжоў па самаабкладаньню ў Дубровенскім раёне.

НОВЫЯ ПРАДПРЫЁМСТВЫ.

МАГІЛЁЎ, 3-4. На бліжэйшы час акрвыканком прызнаў мэтазгодным пабудову наступных новых прадпрыёмстваў у акрузе: заводу ў Магілеве па пераапрацоўцы садавіны, гародніны і бульбы, пабудаваньне бровару ў Касьцюковіцкім раёне, фасфарытнага заводу ў Клімавічах, цагельнага заводу ў Чавусах і сельскай электрастанцыі ў Бялынічах.

Акрвыканком узьняў хадайніцтва перад СНК аб водпуску сродкаў.

ІЛЬГОТЫ БЯДНЕЙШАМУ СЯЛЯНСТВУ.

Гомель, 31-3. Арганізавана акруговая камісія па сьпісаньні з бяднейшага сялянства запазычанасьці па насеньні, а таксама па пазыках, выдадзеных для ўзьняцьця гаспадарак пасьля стыхійнага ліха. Аналёгічныя камісіі арганізуюцца пры райвыканкомах.

РОСТ МАЛОЧНЫХ АРЦЕЛЯЎ.

Магілеў, 31-3. Сёлета наглядаецца значны рост малочных арцеляў. Лік іх узрос з 31 у мінулым годзе да 44. Заяў на арганізацыю арцеляў ёсьць значна больш, але Сельсаюз мае толькі двух інструктароў, якія ня змогуць абслужыць большага ліку арцеляў.

Выраб сыру сёлета павялічыцца ў 2 з палов. разы і дасягне 27 тысяч пудоў.

Арцелі пераважна вырабляюць сыр і мала вырабляюць масла ў той час, як на рынку яго не хапае і наогул выраб яго выгадны. На гэта зьвернута ўвага, і сёлета масла будзе выраблена 7000 пуд. супроць 1200 пудоў у мінулым годзе.

ПАДРЫХТОЎКА ДА БАРАЦЬБЫ З РАЗВОДЗЬДЗЕМ.

Гомель, 30-3. Выдзелена камісія па барацьбе з разводзьдзем. Ідуць перамовы з кіраўніцтвам дарог аб дастаўцы некалькіх вагонаў для разьмеркаваньня жыхароў рабочага гарадка. Ідуць перамовы з водным транспартам аб дастаўцы плавучых дамоў. Улічаны ўсе лодкі. Прыняты меры для ўзмацненьня абароны.

ПАДРЫХТОЎКА ДА НАВІГАЦЫІ.

Гомель, 3-IV. У Гомелі скончан рамонт 6 параходаў, зараз адбываецца зборка машын. На рамонт параходаў выкарыстана каля 70 тысяч руб.

З адчыненьнем навігацыі адкрываюцца рэгулярныя рэйсы паміж Гомелем і Кіевам, Гомелем і Веткай, Гомелем і Прапойскам.

Камплектаваньне перасяленцаў у Біра-Біджан.

Пытаньне аб Біра-Біджанскім раёне пасьля дакладнага абмеркаваньня атрымала сваё практычнае вырашэньне ў тым сэнсе, што масыў плошчаю каля 2,5 млн. гэктараў зямлі пастановаю Прэзыдыуму ЦВК СССР ад 28-III-1928 году замацован для мэтаў яўрэйскай калёнізацыі.

Адначасовы адвод масыву [illegible] вае за [illegible] па ўцягн[illegible] сельска-г[illegible] чымасьць [illegible] асваеньне [illegible] цягу цэла[illegible] ўрады [illegible] магчымасьць [illegible] дарчага [illegible] іх у сфэр[illegible]

Калёнізацы[illegible] ну, ня то[illegible] сельскай [illegible] сама лясн[illegible] бывае, так[illegible] кі землеўп[illegible] шыя нар[illegible]

Само с[illegible] шыя гады [illegible] на аб сельска-гаспадарчай калёнізацыі. Пытаньне ж аб прамысловасьці калёнізацыі адсоўваецца на некалькі гадоў.

Водлуг пастановы Комзэта ўся арганізацыйна-гаспадарчая апаратыўная праца па засяленьню гэтага краю перададзена таварыству па зямельнаму ўпарадкаваньню яўрэяў (ОЗЭТ).

Засяленьне Біра-Біджанскага раёну пачынаецца ўжо ў бягучым 1928 г. Адначасна з цэлым шэрагам падрыхтоўчай працы па ўпарадкаваньню гэтага краю (як пракладка і рамонт шляхоў, мастоў, пабудова дамоў, дастаўка неабходных машын і г. д.) сёлета мяркуецца ўжо перасяліць 500 сем'яў з ліку якіх дапушчаецца адзінак да 150 чалавек. З агульнага ліку Беларусі прадстаўлена магчымасьць перасяленьня ня менш 200 сем'яў.

Выходзячы з устаноўленых [illegible] шэрагам [illegible] цам пры[illegible] ні неабх[illegible] будуць [illegible] ным элементам, з якіх павінны вербавацца першыя перасяленцы. Пры камплектаваньні павінна быць зьвернута ўвага на працаздольнасьць усёй сям'і і асабліва хадакоў. Агульны кірунак, па нашай думцы, павінен быць на тыя сем'і, якія маюць у сваім складзе ня менш 2-х працаздольных мужчын і адну працаздольную жанчыну, без маленькіх дзяцей. Мы, зразумела, ня можам раіць выключна такі кантынгент сем'яў, але наогул трэба трымацца гэткі курс. Пажадана, каб перасяленцкія сем'і далі кваліфікаваную рабочую сілу, якіх шырока можна будзе выкарыстаць для падрыхтоўчай працы (будаўніцтва і г. д.). Як агульнае правіла, [illegible]

[illegible]

Менская — 30 [illegible]
Бабруйская 30 [illegible]
Магілеўская 30 [illegible]
Віцебская 30 [illegible]
[illegible]

[illegible] ра-Біджан насельніцтва, а асабліва перасяленцы павінны быць шырока інфармаваны аб усіх цяжкасьцях, якія іх чакаюць.

«Комзэты» і «Озэты» на месцах усю ўвагу ў бліжэйшы час павінны зьвярнуць на адбор адпаведнага кантынгенту перасяленцаў. Гэтага вымагае адказнасьць гэтай справы. **І. Гарызэ.**

МАЛЕНЬКІ ФЭЛЬЕТОН

Будзьце непарушны.

Калі паэты пішуць [illegible], дык гэта зразумела: ім гэта трэба [illegible], але паэты гэты літаратурны прыём ужываюць [illegible] Менская рэзьніца [illegible]

Б. С. С. Р.
Менскі Камунальны Сельска-Гаспадарчы Прамысловы Камбінат «Мінсельпром».
ГАРАДСКАЯ РЭЗЬНІЦА.
15-II-1928 г.
№ 496.
Ігуменскі шлях 3, тэлеф. 1-25.

Герб. марка в 1 рубль.
М. П.

В ТОМ ЧИСЛЕ И ВХОДИТ КОМПАНИОНЫ БИГЫЕ ВМЕСТЕ С ГР-КОЙ МЕЧИК Е. [illegible]

СПРАВКА.

Дана сия гр-ке Мечик Е. Д. в том, что убито на Мингорскотобойне за время с 1-го октября 1926 г. по 1 октября 1927 года согласно квитанционной книжки 136 1/2 свиней [illegible]

За бухгалтера (подпись).

Указанное количество свиней в справке, это с тем что гр-ка Мечик Е. [illegible]
В КОРЕШКЕ ЗНАЧУТСЯ СВИНИ МЕЧИК И МАТУСЕВИЧ ДЕЛИЛОСЬ НА ПОЛОВ[illegible]

Заведывающий [illegible]
М. П.
29-III-28 г. МИНГОРСКОТОБОЙНЯ.

Вы бачыце, што рэзьніца з ліквідацыі [illegible] [illegible] чыў адзін мой знаёмы з т-ва «Прэч напісьменнасьць».

Але затое добра працаваць на Менскай рэзьніцы. Напісаў адну адносіну ў дзень, а потым хадзі сабе ды пахрукваў!.. Няхай, маўляў, разьбяруцца хто там каго ў нас біў, Мечык з з кампаніяй сьвіньню, ці сьвіньня з кампаніяй Мечык.

Таварышы з Менскай рэзьніцы, [illegible] прокату ў сувязі з гэтым фэльетонам ня прымайце.

Будзьце непарушны, як т-ва «Прэч няпісьменнасьць». Пішыце і яшчэ гэткія адносіны.

А я яшчэ буду пісаць фэльетоны.

А чытач яшчэ будзе чытаць іх.

Калектыўна, адным словам, працаваць будзем... **Алёша.**

ПАСТАНОВАЙ УРАДУ КАМПАНІЯ РЭАЛІЗАЦЫІ ПАЗЫКІ ПРАЦЯГНУТА ДА 1 МАЯ.

ТРЭБА НАЛЕЖНА СКАРЫСТАЦЬ ЧАС, КАБ ПАЗЫКА ДА МАЯ БЫЛА РЭАЛІЗАВАНА НА ЎСЕ 100 ПРОЦ.

Каралінскі раён выканаў заданьне на 117 проц.

(Па тэлеграфу ад уласнага карэспандэнта).

Некаторыя раёны МАЗЫРСКАЙ АКРУГІ рэалізацыю пазыкі вядуць вельмі пасьпешна. Так, Каралінскі раён выканаў сваё заданьне на 117 проц., Калінкавіцкі—на 105 проц. і Жыткавіцкі—на 94 проц.

Чашніцкі раён (Віцебск. акр.) выканаў заданьне на 91 проц.

Глускі раён рэалізаваў пазыкі 108 проц. заданьня.

(Па тэлеграфу ад ул. кар-та).

У двух раёнах Бабруйскай акругі заданьне па рэалізацыі сялянскай пазыкі выканана ня толькі ў тэрмін, але і з перавышэньнем. Так, у Глускім раёне рэалізавана 108 проц. заданьня, а ў Парыцкім—101 проц.

Слуцкі раён рэалізаваў 97 проц., а Асіпавіцкі—86 проц. заданьня.

Купілі пазыку ўсе гаспадары.

Грамадзяне в. Падбярэзьзе, Хацюхоўскага с.-с., Халопеніцкага раёну, Менскай акругі, на агульным сходзе пастанавілі калектыўна падпісацца на пазыку ўзмацненьня сялянскае гаспадаркі—на 100 рублёў. Пастанова гэта ўжо выканана поўнасьцю.

Цікава адзначыць, што за падпіску на пазыку асабліва сталі жанчыны, якія яшчэ асобна набывалі аблігацыі пазыкі.

Ц. КАНДРАЦЬЦЕЎ.

Рэалізацыя ідзе поўным ходам.

(Лешанскі с.-с., Капыльскага раёну).

У нашым сельсавеце распаўсюджваньне пазыкі разгорнута добра. Па вёсках праведзены сходы з дакладамі аб значэньні сялянскай пазыкі і 2 пленумы сельсавету, прысьвечаныя гэтаму пытаньню; вызначана 12 чал. контрагентаў.

Контрагенты зрабілі абходы двароў, дзякуючы чаму вынікі аказаліся вельмі добрыя. Так, у в. Мацкевічах адзін абход даў 135 р. Добра працуюць па распаўсюджваньню пазыкі і мясцовыя арганізацыі і ўстановы—каапэрацыя, школа і інш. Першымі ў нашым сельсавеце набылі аблігацыі камсамольцы праз калектыўную падпіску.

Лешанскі сельсавет да 24 сакавіка выканаў заданьне на 60 проц: вызначана для нас 1500 р., а да 24 сакавіка грашмі паступіла 900 р.

Няўмелы падыход.

ГОМЕЛЬ, 3-4. Губіцкі сельсавет атрымаў заданьне рэалізаваць пазыкі на 800 руб., а дагэтуль рэалізаваў толькі на... 95 руб.

Паўстае пытаньне: чаму-ж так марудна ідзе рэалізацыя?

Нам здаецца, што тут прычына ў прымусовым навязваньні пазыкі рознымі установамі і прадпрыёмствамі, у выніку чаго часам справа даходзіць да скандала. Напрыклад, гэта мела месца ў канторы Лесбелу, які частку заработку прымушаў узяць аблігацыямі. Да селяніна трэба падыходзіць ня з прымусам, а з тлумачэньнем карысьці пазыкі, тады і вынікі будуць добрыя.

А. Хацкевіч.

АСНОЎНЫЯ ВЫНІКІ КУЛЬТУРНА-ГАСПАДАРЧАГА АБСЛУГОЎВАНЬНЯ НАЦМЕНШАСЬЦЯЙ БССР К ПАЧАТКУ 1928 ГОДУ.*)

КУЛЬТУРНАЕ АБСЛУГОЎВАНЬНЕ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЬЦЯЙ.

Агульнае цяжкае становішча ўсіх карэнных нацыянальнасьцяй Беларусі да Кастрычнікавае рэвалюцыі значна адбілася і на іх культурным разьвіцьці. Бурны рост культурнага будаўніцтва, які пачаўся пасьля Кастрычніцкай рэвалюцыі, за гэтыя гады ня змог яшчэ цалкам зьнішчыць векавую культурную адсталасьць насельніцтва. Яшчэ і цяпер мы маем вялікі процант няпісьменнага насельніцтва ўсіх нацыянальнасьцяй, асабліва старэйшых узростаў. Пісьменных у БССР абоега полу (мужчын і жанчын) маецца: беларусаў—36 проц., украінцаў—43 проц., расейцаў—49 проц., палякаў—50 проц., літоўцаў—61 проц., яўрэяў—70 проц. і латышоў—74 проц.

Калі ўзяць толькі сельскае насельніцтва, то процант пісьменнасьці яшчэ паніжаецца: беларусаў да 34 проц., украінцаў—37 проц., яўрэяў—63 проц. і г. д.

Урад БССР увесь час зварочваў сур'ёзную ўвагу на разьвіцьцё савецкае культуры сярод працоўных мас і на дачу фактычнай магчымасьці яго разьвіцьця шляхам усямернае дапамогі ўсім нацыянальнасьцям рэспублікі ў справе атрыманьня адукацыі і выхаваньня на іх роднай мове. Насельніцтва нацменшасьцяй, асабліва польскае, латыскае і літоўскае раскідана па ўсіх раёнах БССР, што стварае вялікія цяжкасьці ў абслугоўваньні школамі і асабліва па палітасьветліні. Такім чынам, цяжкасьці, якія ствараюць агульная беднасьць, недахоп падручнікаў, успамагальных прылад, літаратуры і выкладчыкаў на мовах нацменшасьцяй павялічваецца яшчэ цяжкасьцямі тэрытарыяльнага значэньня.

*) Канец. Гл. „СБ" № 79.

Да Кастрычнікавае рэвалюцыі нацыянальнасьці, апрача расейскай, на тэрыторыі сучаснай БССР ня мелі сваіх дзяржаўных школ на сваёй роднай мове. Гэта апошняе само па сабе стварала надзвычайныя цяжкасьці ва ўсёй справе культурнага будаўніцтва ў БССР.

Але, ня гледзячы на гэта, культурнае будаўніцтва ў БССР ва ўсіх галінах мае значныя дасягненьні. Ахоп дзяцей школьнага ўзросту 4-хгодкамі выражаецца наступнымі стасункамі: беларускіх—63 проц., яўрэйскіх—72,8 проц., польскіх—90,7 проц., расейскіх—85 проц., іншых 64 проц.; сямігодкамі ахоплены: беларускіх дзяцей—8,2 проц., яўрэйскіх 36,5 проц., польскіх—8,4 проц., расейскіх—11,0 проц. Тут пераважны процант за яўрэйскай і расейскай нацыянальнасьцямі, беларусы-ж па абслугоўваньню 7-мігодкамі надта адстаюць.

Спынімся на культурным абслугоўваньні кожнае нацыянальнасьці паасобку.

Сетка яўрэйскіх школ у Савецкай Беларусі разьвілася даволі шпарка. У 1921-22 годзе ва ўсіх яўрэйскіх школах Беларусі, апрача Гомеля і Рэчыцы, вучылася ўсяго 10.745 дзяцей. У 1924-25 навучальным годзе ў 129 школах вучылася 18.833 дзяцей, а ў 1926-27 годзе на гэтай жа самай тэрыторыі, г. з. без Гомеля і Рэчыцы, у 182 школах вучылася 24,073 дзяцей. За 5 год школьная сетка вырасла больш як у два разы.

Да рэвалюцыі ў былой Віленскай вучэбнай акрузе на 1.433.298 душ яўрэйскага насельніцтва вучылася ва ўсіх школах яўрэйскіх і агульных, прыватных і дзяржаўных, усяго 36.616 яўрэйскіх дзяцей. У межах сучаснай Савецкай Беларусі, з агульнай колькасьцю яўрэйскага насельніцтва 407.059 чал., вучылася ў 1926-27 годзе ў савецкіх школах 55.142 дзяцей. У царскай Расеі на кожную тысячу яўрэйскага насельніцтва было ўсяго 25 вучняў, а ў Савецкай Беларусі на кожную тысячу насельніцтва—110 вучняў, г. зн. больш як у 4 разы. Апрача таго, у БССР па дашкольнай лініі было ў 1926-27 г.—21 яўрэйскіх дзіцячых дамоў і ачагоў, якія ахаплялі звыш 1.000 дзяцей, 16 яўрэйскіх дзіцячых дамоў з 1.017 дзяцьмі.

Параўнальная табліца працоўных яўрэйскіх школ за годы 1924-25, 1925-26, 1926-27 (бяз Гомельскае акругі, далучанае да БССР у 1926-27 годзе) паказвае наступнае:

ТЫПЫ ШКОЛ	Колькасьць школ		
	24-25г.	25-26г.	26-27г.
4-хгодкі . . .	87	123	132
7-мі „ . . .	42	44	50
Усяго	129	167	182

Ахоп яўрэйскіх дзяцей агульнаю і яўрэйскімі школамі (бяз Гомельскае акругі) характарызуецца наступнымі данымі:

ГОДЫ	Усяго яўр. дзяцей ва ўсіх школах	У яўрэйск. школах	З іх %%	У агульных школах	%%
1924-25 г.	49.348	18.833	38,1	30.515	61,9
1925-26 г.	50.102	22.536	44,9	27.567	35,1
1926-27 г.	50.848	24.073	47,3	26.798	52,7

Для падрыхтоўкі педагогаў для яўрэйскіх школ у БССР існуюць 3 яўрэйскія педагагічныя тэхнікумы (у Менску, Віцебску і Гомлі) з 493 студэнтамі ў 1926-27 годзе.

У 1927 годзе імі было выпушчана 120 яўрэйскіх настаўнікаў. Але пры гэтым, у сувязі з пачаткам часьціннага ўвядзеньня ўсеагульнага пачатковага навучаньня, яўрэйскіх настаўнікаў ня хапае і загэтым у Менску адчынены 2-хгадовыя яўрэйскія педагагічныя курсы на 50 слухачоў. Для падгатоўкі настаўнікаў вышэйшай кваліфікацыі пры Беларускім Дзяржаўным Унівэрсытэце існуе яўрэйская сэкцыя, у якой навучаецца 216 студэнтаў. Пры Беларускай Сельска-Гаспадарчай акадэміі арганізавана яўрэйская катэдра. Функцыянуе адна яўрэйская сельска-гаспадарчая школа, дзе навучаецца 110 чалавек. З мэтай падгатоўкі рабочай і сялянскай яўрэйскай моладзі ў вышэйшыя навучальныя ўстановы пры Менскім рабфаку арганізавана яўрэйскае аддзяленьне. Сярод дарослага яўрэйскага насяленьня работа вядзецца праз разгорнутую сетку клюбаў, народных дамоў, хат-чытальняў, вячэрніх школ, ліквідацыйных пунктаў, бібліятэк і тэатраў. У Менску, Віцебску, Гомелі, Бабруйску і Магілеве існуюць спэцыяльныя яўрэйскія клюбы і бібліятэкі. У 1926-27 годзе працавалі 53 яўрэйскія вячэрнія школы, 38 ліквідацыйных пунктаў і 11 хат-чытальняў. Маецца Дзяржаўны Яўрэйскі Тэатр. У Менску выдаецца яўрэйская газэта «Акцябр» з тыражом у 7.000 экзэмпляраў і камсамольская яўрэйская газэта «Юнгер Арбайтэр». У 1925-26 годзе на яўрэйскай мове выдана 14 назваў у 47.000 экзэмпляраў, а ў 1926-27 годзе—187,5 друкаваных аркушаў або 12 проц. агульнай прадукцыі Белдзяржвыдавецтва. Для сыстэматычнага вывучэньня эканомікі, мовы і культуры яўрэйскага насяленьня ў сакавіку 1925 года пры Інстытуце Беларускай Культуры быў арганізаван яўрэйскі аддзел, які ў 1927-28 акадэмічным годзе рэарганізаваны ў яўрэйскі сэктар з камісіямі: гістарычнай, лінгвістычнай, літаратурнай, сацыяльна-эканамічнай і фольклёрнай. Камісіі выпаўнілі вялікія работы па вывучэньні гісторыі лінгвістыкі (складзем акадэмічны слоўнік у 200.000 слоў), літаратуры і г. д.

Культурнае будаўніцтва сярод польскага насяленьня мае агромістыя дасягненьні. Да Кастрычніцкай рэвалюцыі на тэрыторыі сучаснай БССР ня было ні аднае польскае школы. У 1925-26 годзе іх у БССР (бяз Гомельшчыны) было ўжо 98; у 1926-27 г.—111, а з Гомельшчынай—132. У гэтым годзе маецца 138 школ, з іх 127 4-хгодак і 11—7-мігодак. Адчынілася польская школа сялянскае моладзі. Апрача гэтага польская мова, як прадмет, выўчаецца і ў беларускіх школах. Такіх школ у БССР у 1925-26 г. было 56, у 1926-27 г.—79, у 1927-28 г.—93.

У польскіх школах навучалася ў 1925-26 г. (бяз Гомельшчыны)—6.729 дзяцей.

У 1926-27 г. (з Гомельшчынай)—8.283, з іх: у 4-хгодках—6.131, а ў 7-мігодках—2.152 дз. Апрача таго, 5.627 дзяцей польскай нацыянальнасьці навучаюцца ў беларускіх 4-хгодках і 1923 у беларускіх 7-мігодках. Гэтая акалічнасьць, як ужо зазначалася, тлумачыцца распыленасьцю польскага насяленьня сярод беларуск. і інш.

Для больш поўнага ахопу дзяцей польскімі школамі пры апошніх адчыняюцца інтэрнаты. У 1926-27 г. такіх інтэрнатаў было 10 (8 пры 7-мігодках, 2 пры 4-хгодках); на 1927-28 г. будуецца і арганізоўваюцца яшчэ 6 інтэрнатаў. У БССР маюцца 7 польскіх дзіцячых дамоў і 2 дзіцячыя сады. Штогодна летам арганізоўваюцца дзіцячыя пляцоўкі, лік якіх у 1926-27 г. дасягаў 12. Для падгатоўкі настаўніцтва для польскіх школ у 1923 г. у Менску быў адчынен педагагічны тэхнікум, у 1926-27 г. пры ім адчынены 2-хгадовыя педагагічныя курсы, а ў 1927-28 г. адчынены другія педагагічныя курсы. Гэтыя мерапрыманьні выклікаьы недахопам польскіх настаўнікаў і тым, што большасьць польскага настаўніцтва ня мае спэцыяльнае педагагічнае падгатоўкі. Прыходзілася выкарыстоўваць у школьнай справе культурныя сілы іншых нацыянальнасьцяй. Нават зараз у польскіх школах працуюць часьцінна студэнты польпадтэхнікуму, адкліканыя з 3-га і 2-га курсаў, а таксама асобы толькі з агульнаю сярэдняю асьветаю. Для палепшаньня педагагічнае кваліфікацыі польскага настаўніцтва ў Менску штогодна праводзіцца 6-цітыднёвыя курсы па перападгатоўцы школьных працаўнікоў. Для падгатоўкі настаўнікаў выкладчыкаў польскае мовы ў беларускіх школах (якіх маецца 93), у беларускім педагагічным тэхнікуме ў Менску ўведзена выкладаньне польскае мовы.

Колькасьць палякаў у прафэсыянальных школах па даных 1926-27 г. характарызуецца наступнымі лічбамі:

Прафшколы (без с.-гасп.)—2,8 проц., школы фабзавуча (без транспартных)—4 проц., навучальныя майстэрні—5,7 проц., школы фабзавуча на транспарце—47 проц., прафшколы с.-гас.—6,4 проц.

У Менску і Віцебску маюцца польскія клюбы і дзьве сэкцыі пры агульна-гарадзкіх клюбах.

На 1927-28 г. маецца 25 хат-чытальняў. Асноўным недахопам апошніх зьяўляецца слабая падгатоўка працаўнікоў хат-чытальняў і невыстарчальнасьць літаратуры на польскай мове.

Па БССР існуюць дзесяткі штатных пунктаў па ліквідацыі няпісьменнасьці сярод польскага насяленьня. Ліквідацыя няпісьменнасьці сярод дарослага насяленьня вядзецца, галоўным чынам, пры школах. Лік школ, якія вядуць гэтую работу, дасягае 60 проц. У гэтым годзе маюцца 4 школы для малапісьменных у вёцы і 4 ў горадзе.

У Менску выдаецца два разы ў тыдзень сялянская газэта „Орка" з тыражом 4.000 экз. Выданьне польскай літаратуры з кожным годам павялічваецца: у 1924-25 г. выдана 5 друкаваных аркушаў 4-х назоваў з 15.000 тыражом, у 1924-25 г. выдана 48,5 друк. аркушаў на 10 назоваў з 42.050 тыражом, у 1926-27 г. выдана 52,2 арк. на 9 назоваў з 36.000 тыражом. Выдавецкі плян на 1927-28 г. выражаецца ў 100 друк. аркушаў.

Пры Інстытуце Беларускай Культуры існуе польскі сэктар, які выпаўніў значную работу па вывучэньню архіўных матар'ялаў у Ленінградзе, Маскве, Менску і Віцебску. Прыступлена к выданьню першае сэрыі гістарычных матар'ялаў аб 1863 г. Выпрацоўваецца матар'ял аб удзеле палякаў у Кастрычнікавай рэвалюцыі, а таксама беларуска-польскія слоўнікі (кожная частка [illegible] 60.000 слоў). Зьбіраюцца матар'ялы і прыступлена к вывучэньню пытаньня аб складзе і паходжаньні польскага насяленьня ў БССР.

Забясьпечаньне культурных запатрабаваньняў вялікарускага насяленьня, якое складае 7,7 проц. усяго насяленьня ў БССР, праводзіцца параўнаньне з другімі нацыянальнасьцямі ў выстарчальнай меры. Расейская мова, як мова агульна-саюзная, зьяўляецца абавязковым прадметам выкладаньня ва ўсіх школах Беларусі, у тым ліку і ў школах сацыяльнага выхаваньня пачатковых і павышанага тыпу.

У 1926-27 г. вялікарускіх дзіцячых садоў і ачагоў было 14—19,2 проц. к агульнаму ліку; 4-х летніх школ—407 або 8,4 проц., 7-мілетніх школ—32 або 11 проц.

У дзіцячых садох і ачагох выхоўвалася 321 дзіця або 10,8 пр. к агульнаму ліку, у 4-х гадовых школах—29.522 або 8,6 пр. у 7-мігадовых школах 8.300 або 8,1 проц., у прафэсыянальных школах 493 або 11,8 пр., у тэхнікумах—291 або 6 проц., у ВНУ'вах 286 або 4,8 пр. Апрача гэтага, расейскае насяленьне таксама сваіх дзяцей пасылае і ў беларускія школы. Шмат моладзі расейцаў часта для палучэньня вышэйшай асьветы выяжджае ў ВНУ ў Маскву, Ленінград і ў іншыя гарады РСФСР.

Белдзяржвыдавецтвам выдана на расейскай мове 100 друкаваных аркушаў або 8 проц. агульнае прадукцыі. На расейскай мове выдаюцца 3 газэты. Расейская кніжка ГІЗ'а і другіх выдавецтваў РСФСР мае шырокае распаўсюджваньне, асабліва сярод гарадзкога насяленьня.

Для задаваленьня культурных запатрабаваньняў расейскага насяленьня [illegible] лю адыгрываюць таксама расейскія [illegible] якія парыядычна працуюць у гар. [illegible]

Яшчэ раз трэба напамянуць, што да рэвалюцыі ў Беларусі ня было ні аднае латыскае школы. У 1924-25 годзе ўжо ст[illegible] 14 латыскіх школ, а зараз маецца 21, прычым адна з іх 7-мігодка.

У 1926-27 г. латыскімі школамі было ахоплена 675 дзяцей, з ўва ўсіх школах Беларусі навучаецца 940 латышоў. Пал[illegible]

В. КНОРЫН.

Аб рашаючых „дробязях" у вялікім пытаньні*).

(Да пытаньня аб палітыцы беларусізацыі).

II. На новым этапе работы па беларусізацыі.

Шпаркі рост беларускае культуры, на асновах дыктатуры пралетарыяту і савецкага ладу бачыць кожны. Шпаркім тэмпам ідзе работа па стварэньні матар'яльнай базы і пралетарскіх культурных кадраў для вышэйшых форм культуры «(верхніх паверхаў»), разьвіваецца і ўзбагачаецца мова, расьце колькасьць школ, растуць тыражы газэт і кніг, расьце пісьменнасьць працоўных мас на беларускай мове («ніжэйшыя паверхі»). У зьвязку з гэтым, прыціхлі ўжо самыя зацятыя вялікадзяржаўныя шавіністыя з былых падатных інспэктароў і выкладчыкаў казённых гімназій, прыціхлі тыя «культурныя» мяшчане, якія па сваёй тупасьці ўсё яшчэ не разумеюць, як могуць быць створаны ў былой захудалай правінцыі царскай Расеі, якая ператварылася ў Беларускую Сацыялістычную Савецкую Рэспубліку, на нядаўна яшчэ слаба разьвітай і малакультурнай беларускай мове буйныя культурныя каштоўнасьці. Гэтым «культурным» мяшчанам на адзінаццатым годзе рэвалюцыі ўсё яшчэ на кожнай культурнай каштоўнасьці патрэбна нешта накшталт маркі на гузіках «made in England» (зроблена ў Англіі), або «made in Germany» (зроблена ў Намеччыне), каб зьвярнуць на яго сваю мяшчанскую ўвагу. Але зараз гэта ўжо выміраючыя экзэмпляры старых зуброў,—людзі, якія нічога не разумеюць у новай эпосе, створанай Кастрычнікавай рэвалюцыяй, якія не разумеюць зьмен, якія ўнесла рэвалюцыя ў кірунак і тэмп разьвіцьця культуры былых адсталых народаў, якія не разумеюць самой сутнасьці новага культурнага руху мас. Побач з гэтым існуюць у шчылінках савецкага ладу і такія, якія ўспрымаюць толькі нацыянальную форму, але па пытаньнях аб зьмесьце новай культуры блёкуюцца з старымі расейскімі зубрамі,—гэта беларускія буржуазныя нацыяналісты, якія ў новыя мяшкі хочуць наліць стары зьмест, створаны да Кастрычнікавае рэвалюцыі. Беларуская культура, якая ствараецца ў эпоху сацыялістычнага будаўніцтва працоўнымі масамі, адкідае ў бок і тых і другіх—зуброў расейскіх і зуброў беларускіх, і ў нацыянальную форму ўлівае пралетарскі зьмест, які адпавядае інтарэсам рабочых і сялянскіх мас.

Рост беларускае культуры, накапленьне матар'яльнай базы і культурных людзкіх кадраў за мінулыя гады дае магчымасьць ужо больш глыбока, папоаму ставіць рад пытаньняў нацыянальнае палітыкі, у прыватнасьці, пытаньне аб беларусізацыі.

Наша задача ў галіне беларусізацыі, дагэтуль у асноўным зводзілася: 1) да будаўніцтва школы на беларускай мове; 2) да растлумачэньня шырокім масам працоўных нацыянальнае палітыкі, якая абапіраецца на прынцып поўнага раўнапраўя нацый і на будаўніцтва нацыянальных культур, як састаўных частак інтэрнацыянальнае культуры сацыялістычнага пралетарыяту, 3) да ўкараненьня беларускае мовы ў установы і арганізацыі, абавязваючы служачых вывучыць беларускую мову і арганізаваць абслугоўваньне беларускіх працоўных мас на іх роднай мове і 4) да прапаганды беларускае мовы ў рабочых масах, лічачы, што беларуская мова павінна стаць ня толькі моваю для гутаркі беларускіх рабочых, але і асноўнай мовай міжнацыянальных зносін у Беларусі.

Усе гэтыя задачы ў значнай меры выконваюцца, або ўжо выкананы. Маладое пакаленьне беларусаў, як у вёсцы, так і ў горадзе, навучаецца на беларускай мове, а маладое пакаленьне іншых нацыяналянасьцяй у Беларусі вывучае ў школе беларускую мову, як мову міжнацыянальную ў Беларусі. Нацыянальная палітыка партыі і палітычная неабходнасьць беларусізацыі зразумела самым шырокім масам і зжыты пагардныя адносіны да беларускае мовы, як малакультурнай. Неабходнасьць вывучэньня беларускае мовы партыйным, савецкім і прафсаюзным актывам прызнана. 90 проц. служачых у любой установе могуць здаць экзамен па беларускай мове ўрадавай камісіі. Рабочыя масы на фабрыках і заводах таксама ўжо прызналі неабходнасьць уладаньня беларускай мовай дзеля ўзмацненьня пралетарскага кіраўніцтва ў краіне, хоць практычныя дасягненьні яшчэ вельмі нязначныя. Беларускія кадры працаўнікоў на партыйнай і савецкай, прафсаюзнай і іншай рабоце растуць. Аднак, у гэтых посьпехах беларусізацыі вельмі шмат знадворнага і паказнога, што прымушае прыходзіць да вываду, што беларусізацыя яшчэ далёка ня пусьціла тых глыбокіх каранёў, якія нам неабходны.

У чым-жа справа.

Мы перажываем зараз некаторы пералом. Агітацыйна-арганізацыйная работа ў пытаньні аб беларусізацыі дала вельмі шмат,—яна бязумоўна павінна працягвацца і ў далейшым. Але яна магла забясьпечыць у выстарчальнай меры толькі знадворна-паказны бок,—з гэтай прычыны яна ўжо зьяўляецца невыстарчальнай. Таму работу па беларусізацыі трэба ўжо пачынаць праводзіць крыху інакш, як яна праводзілася ў першыя гады,—зараз патрэбна не паўтарэньне азаў—яны вывучаны, — трэба ісьці далей, трэба паглыбляць работу: нахрапам і націскам, загадам і распараджэньнямі зараз шмат узяць ужо нельга, ды калі што і возьмеш гэтымі мэтадамі, будзе няглыбока, нясур'ёзна, нягрунтоўна. Зараз трэба ставіць пытаньне аб тым, каб беларусізацыя была-б ня мовай, не знадворна-паказным бокам, ня шыльдам, **трэба, каб яна ўвайшла ў быт, у культуру.** Да гэтай задачы, да задачы ўкараненьня беларусізацыі ў быт, у культуру мы падыйшлі шчыльна. Але гэта задача пакуль што вырашаецца слаба. У пераходзе да вырашэньня гэтай задачы заключаецца пералом, які нам патрэбен, які нам зараз трэба зрабіць. **Тое, што не ўвайшло ў быт, у культуру, застаецца на паверхні і ня можа здаволіць мас.**

Калі гэта верна ў адносінах да дзяржаўнага апарату, дык тым больш гэта правільна ў пастаноўцы пытаньня аб беларусізацыі ў адносінах да шырокіх рабочых мас. Ці можна рабочаму навязаць беларускую або якую іншую мову мерамі арганізацыйнага і адміністрацыйнага ўзьдзейнічаньня, або нават энтузіязмам і растлумачэньнем палітычнай мэтазгоднасьці. Не—гэта дасьць мала вынікаў. Можна актыву, можна дзяржаўным служачым,—але ў радавую масу рабочых укараняць беларускую мову трэба так, каб яна ўвайшла ў быт, у культуру натуральна, каб яна ўбіралася, як патрэбнае для дыханьня паветра, як патрэбны сродак падтрыманьня існаваньня культурнага чалавека і грамадзяніна. Энтузіязму арганізатараў нашай культурнай работы, палітычнай сьвядомасьці камуністых для гэтага мала. Для гэтага патрэбны пэўныя знадворныя ўмовы, якія могуць зьвяніць знадворныя формы культурнага быцьця чалавека, якія вызначаюць выбар нацыянальных форм культурнага быцьця чалавека. Гэтыя ўмовы ствараюцца намі ў нашай рабоце па арганізацыі вышэйшых форм культуры,—яны павінны больш шпарка ўплываць на шырокія масы працоўнага насельніцтва.

Партыя, як сьвядомая кіруючая частка рабочае клясы ў справе беларусізацыі таксама, як ва ўсіх іншых справах, выразна і ясна ставіць перад сабою [illegible]

[illegible] водзіцца 40 проц. усіх відаў масавай культработы і 35 проц. гурткоў. У саюзе савгандльслужачых мы маем на беларускай мове толькі 25 проц. усіх відаў масавай культработы, у саюзе мэдсанпрацы—9 проц., у саюзе чыгуначнікаў—8,5 проц., а ў саюзе нар. сувязі—толькі 4 проц. Мы адзначаем толькі тыя прафсаюзы, у якіх арганізаваны вялікія масы беларусаў, у якіх беларусы зьяўляюцца большасьцю. Паданыя мною лічбы паказваюць, што культработа гэтых прафсаюзаў дае надзвычайна мала для ўкараненьня элемэнтаў беларусізацыі ў быт і культуру рабочых. Гэта зьявішча павінна быць абавязкова, і пры тым як мага хутчэй, зьнішчана. Неабходна дамагчыся актывізацыі беларускіх рабочых у прафсаюзнай культрабоце, неабходна дамагчыся іх абслугоўваньня масавымі відамі культработы на беларускай мове, неабходна дамагчыся, каб рад форм масавай культработы служылі-б справе ўкараненьня элемэнтаў у беларусізацыі ў кадры рабочых іншых нацыянальнасьцяў.

У нас мала зьвернута ўвагі на найбольш лёгкія формы, праз якія элемэнты беларусізацыі найлепш прасякаюць у рабочыя масы. Тое, што заняткі палітгурткоў праводзяцца ў параўнаўча вялікім процанце на беларускай мове, у той час, як драматычных, харавых, юрыдычных і ўсякіх іншых бытавых гурткоў на беларускай мове мала, зьяўляецца далёка не станоўчым фактарам, а наадварот, **робяць казённай работу па беларусізацыі.** Для нас было-б больш карысным адваротнае становішча. Чалавек жыве не адной палітыкай. Палітграмата, прафграмата і г. д. часта зьяўляюцца яшчэ нечым знадворным, афіцыйным, непасрэдна ня зьвязаным з хатнім бытам, з штодзённым хатнім жыцьцём. Націск у гэ- [illegible]

[illegible] па гандлёвай сувязі гораду з вёскай.

Але існуючы больш шпаркі тэмп беларусізацыі ў вёсцы, як у горадзе, прыводзіць яшчэ да тэй труднасьці, што зьмяншаюцца нашыя магчымасьці ў вылучэньні рабочых на кіруючую работу, што часта, шукаючы чалавека, які ведаў-бы мову, прыходзіцца выпушчаць з-пад увагі яго сацыяльнае становішча. Гэта цягне за сабою вялікую небясьпеку ў справе палітычнага кіраўніцтва краінай. Больш шпаркі тэмп беларусізацыі ў вёсцы і адставаньне ад гораду можа прывесьці да пагоршаньня палітычнага кіраўніцтва краінай. Гэта супярэчнасьць, якая ўзьнікае з нашае работы па беларусізацыі, павінна быць абавязкова зьнішчана.

Адзіны шлях зьнішчэньня яе—гэта беларусізацыя рабочых мас.

У зьвязку з усім гэтым перад нашымі арганізацыямі павінен быць высунут рад канкрэтных дробных задач у пытаньні аб беларусізацыі:

1. Узмацніць работу па вывучэньні беларускае мовы партыйным, савецкім і прафсаюзным актывам, які кіруе рабочымі масамі, і паскорыць пераход на беларускую мову работы партыйных і прафсаюзных арганізацый, якія абслугоўваюць масы.

2. Узмацніць работу па ўкараненьні беларускай газэты ў масы. Калі тыраж чатырох цэнтральных беларускіх газэт («Зьвязда», «Савецкая Беларусь», „Чырвоная Зьмена" і «Беларуская Вёска») за 6 месяцаў—з 1 кастрычніка 1927 г. да 1 красавіка 1928 г. павялічыўся з 20000 да 70000 экз.—дык гэта ёсьць буйнейшая перамога ў справе ўзмацненьня ўплыву камуністычнае партыі на шырокія масы. Задача, якая перад нам стаіць, [illegible]

[illegible] ло-б дасягнута масавае абслугоўваньне ўсіх беларусаў—членаў прафэсыянальных саюзаў—на іх роднай мове, каб асабліва былі разгорнуты тыя формы культработы, якія маюць найбольш блізкія адносіны да рабочага быту (драматычныя, харавыя, бытавыя і г. д. гурткі).

5. Трэба ўзмацніць прапаганду беларускае мовы шляхам арганізацыі большае колькасьці палітычных выступленьняў на беларускай мове (даклады на рабочых сходах, масавая работа гарсаветаў, масавыя выступленьні прафсаюзаў, работа вытворчых нарад і г. д.) і лепшага абслугоўваньня мас вышэйшымі формамі культработы.

6. Трэба ўзмацніць работу па беларусізацыі ў вайсковых часьцях Беларускай Вайсковай Акругі з тым, каб пашырыць нацыянальныя фармаваньні.

7. Трэба зьвярнуць увагу на беларусізацыю гандлёвага апарату з тым, каб абслугоўваньне беларускага насельніцтва гандлёвай сеткай, як загатоўчай, так і пры абслугоўваньні спажывецкімі таварамі, прав[illegible] пераважна на беларускай мове.

8. Трэба больш вострa [illegible] віць пытаньне аб развіцьці вышэйшых форм беларуска[illegible] туры (літаратуры, тэатру, м[illegible]) аб абслугоўваньні гэтымі фо[illegible] рабочых мас. Арганізацыя тэатральных відовішч для арганізаванага рабочага гледача ў гэтых адносінах павінна атрымаць буйнейшае значэньне.

Усе гэтыя меры павінны быць накіраваны да зьнішчэньня нацыянальнага разрыву паміж горадам і вёскай, да ўзмацненьня нашага камуністычнага кіраўніцтва ўсімі формамі беларускай культурнай работы.

*) Канец. Гл. «С. Б.» № 76.

У ПРЭЗЫДЫУМЕ ЦВК БССР.

Пасяджэньне 29-га сакавіка.

ПАЛАЖЭНЬНЕ ПРА БЕЛАРУСКАЕ Т-ВА СЬЛЯПЫХ.

Прэзыдыум ЦВК зацьвердзіў унесены СНК праэкт Палажэньня пра Беларускае Т-ва Сьляпых.

Задачамі т-ва сьляпых зьяўляецца: падлік сьляпых, адшуканьне спосабаў да прыстасаваньня сьляпых да даступнае ім працы, удзел у вырашэньні адпаведнымі наркаматамі пытаньняў выхаваньня, асьветы і аховы здароўя сьляпых.

Членамі т-ва могуць быць сьляпыя, пачынаючы з 16 год пры адсутнасьці ўмоў (апроч узросту), якія пазбаўляюць выбарчых правоў. Членамі т-ва могуць быць на роўных правах таксама і несьляпыя асобы, калі яны карысны для справы сьляпых.

АБ ЗЬНЯЦЬЦІ З БЫЎШЫХ ЧЫРВОНЫХ ПАРТЫЗАНАЎ І ЧЫРВОНАГВАРДЗЕЙЦАЎ НАСЕННАЙ ПАЗЫКІ.

Прэзыдыум ЦВК зацьвердзіў унесены СНК праэкт пастановы ЦВК і СНК БССР аб зьняцьці з быўшых чырвовых партызанаў і чырвонагвардзейцаў насеннай пазыкі.

Згодна гэтай пастановы, з незаможных гаспадарак быўшых чырвоных партызанаў і чырвонагвардзейцаў сьпісваецца завінавачанасьць па пасеўнай пазыцы да 1-га кастрычніка 1927 году.

ПРА ЛЬГОТЫ БЫЎШЫМ ЧЫРВОНАГВАРДЗЕЙЦАМ.

Прэзыдыум ЦВК зацьвердзіў унесены СНК праэкт пастановы ЦВК і СНК БССР пра льготы быўшым чырвонагвардзейцам.

Згодна гэтай пастановы, для адзначэньня дзесяцігодзьдзя існаваньня Рабоча-Сялянскай арміі даецца быўшым чырвонагвардзейцам шэраг льгот і пераваг у галіне працоўнага землякарыстаньня, сельскай гаспадаркі і народнай асьветы.

АБ ПРАЦЯГНЕНЬНІ КАМПАНІІ ПА РЭАЛІЗАЦЫІ ПАЗЫКІ ЎЗМАЦНЕНЬНЯ СЯЛЯНСКАЙ ГАСПАДАРКІ.

Прэзыдыум ЦВК пастанавіў працягнуць кампанію па рэалізацыі пазыкі ўзмацненьня сельскай гаспадаркі на адзін месяц, г. зн.—да 1-га мая г.г.

АБ ЗЬМЕНАХ У СКЛАДЗЕ ПРЭЗЫДЫУМУ БЮДЖЭТНАЙ КАМІСІІ ПРЭЗЫДЫУМУ ЦВК БССР.

Прэзыдыум ЦВК пастанавіў зацьвердзіць т. т. Мікуліча і Розіна членамі прэзыдыуму Бюджэтнай Камісіі ЦВК БССР.

У САВЕЦЕ НАРОДНЫХ КАМІСАРАЎ БССР.

(Пасяджэньне 2 красавіка г. г.).

На гэтым пасяджэньні разам з іншымі былі разгледжаны наступныя пытаньні.

АБ ДАПАЎНЕНЬНІ ЗАКОНУ ПРА САМААБКЛАДАНЬНЕ НАСЕЛЬНІЦТВА.

З практыкі правядзеньня самаабкладаньня выяўляецца, што прадугледжаны законам аб самаабкладаньні насельніцтва парадак раскладкі самаабкладаньня ў некаторых выпадках патрабуе вялікіх сум выплаты для дробных рамесьнікаў-гандляроў. Частка іх не атрымлівае вялікіх даходаў, але плаціць значныя сумы прамысловага падатку і ў зьвязку з гэтым павінна браць удзел у самаабкладаньні, але не ў адпаведнасьці з сапраўднаю плацежаздольнасьцю іх.

Дзеля зьнішчэньня такога зьявішча надалей, СНК прыняў праэкт пастановы ЦВК і СНК БССР аб дапаўненьні закону пра самаабкладаньне. Паводле гэтай пастановы райвыканкомам даецца права па хадайніцтвах паасобных грамадзян памяншаць або зусім складаць з іх тыя сумы самаабкладаньня, якія налічаны на падставе арт. 10 пастановы ЦВК і СНК БССР за 14-1-28 году аб самаабкладаньні насельніцтва.

АБ ЛІКВІДАЦЫІ ПАДАТКОВЫХ НЯДОІМАК.

Для забесьпячэньня поўнага спагнаньня падатковых сум, СНК прыняў пастанову, паводле якой на працягу красавіка і мая месяцаў 1928 г. павінна быць праведзена па ўсёй БССР кампанія па ліквідацыі падатковых нядоімак. На час кампаніі для спагнаньня нядоімак у дапамогу фінансавым аддзелам прыцягваюцца органы міліцыі. Для поўнага посьпеху гэтай кампаніі акруговыя і раённыя выканаўчыя камітэты, гарадзкія і местачковыя саветы вылучаюць сваіх членаў для ўдзелу ў працы па ліквідацыі нядоімак.

АБ ПАДРЫХТОЎЦЫ КВАЛІФІКАВАНЫХ РАБОЧЫХ ДЛЯ ТОРФАВАЙ ПРАМЫСЛОВАСЬЦІ.

З мэтаю забесьпячэньня торфавай прамысловасьці кваліфікаванаю рабочаю сілаю з мясцовага насельніцтва, СНК запрапанаваў ВСНГ, НК Землярobства і акрвыканкомам, а таксама і іншым арганізацыям, якія праводзяць торфавыя распрацоўкі, пачаць з бягучага 1927-28 гаспадарчага году правядзеньне мерапрыёмстваў па падрыхтоўцы кваліфікаваных тарфавікоў з тым, каб да 1932 г. магчыма было забясьпечыць мясцоваю рабочаю сілаю ўсе торфавыя распрацоўкі БССР.

Для ажыцьцяўленьня гэтай задачы, ВСНГ і НК Землярobства і Працы запрапанавана безадкладна арганізаваць два навучальна-вытворчыя вучасткі для падрыхтоўкі тарфавікоў і адначасна забясьпечыць нармальную падрыхтоўку рабочай сілы на прамысловых торфавых распрацоўках. ВСНГ запрапанавана належна абсталяваць машынамі і прыладамі гэтыя абодва вучасткі торфавых распрацовак за кошт тых трэстаў і прамысловых прадпрыёмстваў, якія зацікаўлены ў торфаздабываньні. НК Асьветы, ВСНГ і НК Землярobства запрапанавана распрацаваць пытаньне аб падрыхтоўцы кадраў тэхнічнага пэрсаналу для торфавых распрацовак паводле пэрспэктывы пашырэньня гэтых работ у БССР.

ПРА ЗАМАЦАВАНЬНЕ КАНЧАЮЧЫХ СЕЛЬСКА-ГАСПАДАРЧЫЯ ШКОЛЫ БССР НА ТРЫ ГАДЫ ПРАЦЫ Ў БССР.

СНК прызнаў мэтазгодным выдаць закон аб замацаваньні асоб, якія канчаюць вышэйшыя школы БССР, на некаторы тэрмін на працу ў БССР і запрапанаваў НК Асьветы распрацаваць адпаведны праэкт пастановы па гэтым пытаньні.

ПРА СТРАХАВАНЬНЕ ДЗЯРЖАЎНАЙ ГРАМАДЗКАЙ МАЕМАСЬЦІ.

Для забесьпячэньня сродкаў, патрэбных на аднаўленьне маемасьці, згінуўшай ад пажараў, СНК прыняў пастанову, паводле якой усе дзяржаўныя ўстановы і прадпрыёмствы, а таксама каапэрацыйныя і грамадзкія арганізацыі павінны зварочваць вялікую ўвагу на страхаваньне свае маемасьці ад агню. Усе вазначаныя ўстановы і прадпрыёмствы павінны скарыстоўваць спэцыяльныя сродкі на страхаваньне ў строгай адпаведнасьці з іх прызначэньнем, пры складаньні штогадовых каштарысаў прадугледжваць крэдыты на страхаваньне свае маемасьці. Дзяржаўныя ўстановы і прадпрыёмствы павінны сачыць за тым, каб арандатары дзяржаўнай маемасьці сваячасова страхавалі арандаваную імі маемасьць.

тыка-асьветная работа праводзіцца хатамі-чытальнямі (4) і чырвонымі куткамі (22).

Латыскія сяляне як палітычна, так і культурна пры Савецкай уладзе значна вырасьлі. Так, напрыклад, на кожныя тры латыскія хутары прыпадае дзьве газэты. У Менску друкуецца адзін раз у тыдзень латыская «радыё-газэта». У горадзе Віцебску маецца латыскі клюб і сэкцыі пры клюбах Менску, Магілеве і Полацку. Для вывучэньня гісторыі, быту і нацыянальных асаблівасьцяй латыскага насяленьня пры Інбелкульце арганізуецца латыскі сэктар.

Першыя дзьве літоўскія школы былі адчынены ў 1925-26 навучальным годзе ў Полацкай акрузе. У 1926-27 г. былі адчынены яшчэ 6 літоўскіх школ. У бягучым 1927-28 г. адчынены дзьве новыя школы. Такім чынам за тры гады адчынена 10 літоўскіх аднакамплектных школ, якія працуюць з поўнаю нагрузкай.

Культурна-асьветная работа сярод літоўскага насяленьня вядзецца праз існуючыя ў залюдзеных пунктах чырвоныя куткі, якіх зараз маецца 16. Вялікае значэньне мае выпускаемая ў Менску адзіная ў СССР літоўская газэта «Райдонас Артояс» (Чырвоны Араты). Трэба заўважыць, што 60 проц. двароў калёній індывідуальна выпісваюць гэтую газэту. Для кіраўніцтва культурна-асьветнаю работаю ў калёніях пры Наркамасьвеце ў БССР маецца інспэктар польскай культуры. З 15 лістапада 1927 г. пачаў працаваць пры Інстытуце Беларускай Культуры літоўскі сэктар.

Апрача абслугоўваньня пералічаных нацыянальных меншасьцяй праводзіцца таксама культурная работа сярод немцаў, эстонцаў і інш., якія жывуць вялікімі групамі ў акругах БССР. Напрыклад, у Віцебскай акрузе функцыянуе адна эстонская школа, у Мазырскай акрузе—3 нямецкія, якія абслугоўваюць насяленьне 2-х нямецкіх сельсаветаў.

Вось тыя агульныя кароткія даныя, якія характарызуюць у агульных рысах культурна-гаспадарчае абслугоўваньне нацменшасьцяй. Станоўчы вывад сам па сабе ясны, калі прыняць пад увагу гістарычнае мінулае Беларусі і агульнае сучаснае становішча БССР.

УДЗЕЛ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ МЕНШАСЬЦЯЙ У САВЕЦКІМ БУДАЎНІЦТВЕ.

Для падняцьця актыўнасьці працоўных мас, набліжэньня дзяржаўнага апарату к насяленьню нацменшасьцяй для найлепшага яго абслугоўваньня, заканадаўства БССР гарантуе нацыянальным меншасьцям поўную магчымасьць карыстацца ва ўсіх установах і арганізацыях сваёй роднай моваю.

Усе апараты дзяржаўных устаноў і грамадзкіх арганізацый забясьпечаны працаўнікамі, якія ведаюць мову нацыянальных меншасьцяй для іх абслугоўваньня, апрача ўстаноў Народнага Камісарыяту Пошт і Тэлеграфаў і Народнага Камісарыяту Шляхоў Зносін, у штатах якіх няма выстарчальнага ліку працаўнікоў, якія маглі-б абслугоўваць нацыянальныя меншасьці на іх роднай мове.

Урадам Савецкай Беларусі зьвяртаецца шмат увагі залучэньню нацыянальных меншасьцяй у савецкае будаўніцтва, паявленьня актыўнасьці працоўных мас у самых глухіх аддаленых кутках беларускай вёскі. Наступная табліца паказвае ступень удзелу ў выбарчых савецкіх органах усіх нацыянальнасьцяй, які насяляюць Беларусь (у процантах):

	Беларусаў	Яўрэяў	Вялікарусаў	Палякаў	Іншых
Сельскія саветы	92,3	2,5	1,6	2,2	1,6
Местачковыя	53,2	40,5	2,5	2,2	1,6
Гарадзкія	45,1	30,6	14,5	2,5	7,3
Райвыканкомы	79,2	8,5	5,7	3,1	2,5
Акрвыканкомы	60,5	15,3	12,9	3,8	7,5
ЦВК	55,0	19,0	15,0	3,5	7,5

Далей прыводзім нацыянальны склад адказных працаўнікоў цэнтральных савецкіх установаў у процантных адносінах на 1927 г.:

УСТАНОВЫ	Беларусаў	Яўрэяў	Вялікарусаў	Палякаў	Іншых
Адміністрацыйн.	51,3	24,8	18,0	0,1	5,8
Гаспадарчыя	30,8	49,3	13,1	1,1	5,7
Зямельныя	59,5	10,1	24,1	—	6,3

Нацыянальны склад тэхнічных працаўнікоў малюецца наступнымі данымі (у процантах):

УСТАНОВЫ	Беларусаў	Яўрэяў	Вялікарусаў	Палякаў	Іншых
Адміністрацыйн.	64,0	22,9	5,3	2,6	5,1
Гаспадарчыя	39,6	42,7	11,2	1,4	5,1
Зямельныя	59,6	16,9	12,9	2,4	8,2

Наогул, процантныя суадносіны савецкіх работнікаў адпавядаюць даным нацыянальнага складу насяленьня ў горадзе і асабліва ў вёсцы, дзе пераважаю большасьцю зьяўляюцца беларусы, расейцы і палякі адпаведна складу сельскага насяленьня.

Адным з канкрэтных мерапрыманьняў у галіне абслугоўваньня нацыянальных меншасьцяй у БССР зьяўляецца арганізацыя нацыянальных саветаў. Усяго ў Беларусі існуе 68 нацыянальных саветаў, з іх яўрэйскіх 23, польскіх 19, расейскіх 16, украінскіх 2, латыскіх 5, нямецкіх 2. Гэтыя саветы абслугоўваюць значны процант насяленьня нацыянальных меншасьцяй, якія жывуць больш менш кампактнымі масамі ў мястэчкавых і сельскіх залюдзеных пунктах.

Вялікага вопыту ў нацыянальнай рабоце па абслугоўваньню насяленьня яшчэ няма, тым ня менш матар'ялы абсьледваньня працы нацыянальных саветаў даюць магчымасьць зрабіць некаторыя вывады.

Раней усяго неабходна адзначыць, што нацыянальным саветам прыходзіцца працаваць ва ўмовах: а) адсутнасьці кадраў давволі падгатаваных работнікаў на мясцох, б) слабае гаспадарчае базы саветаў, в) тэрытарыяльнай раскіданасьці залюдзеных пунктаў многіх саветаў, г) невыстарчальнай забясьпечанасьці літаратурай на нацыянальных мовах і г. д., што, бязумоўна, складае цяжкасьці, якія перашкаджаюць пасьпяховай рабоце нацыянал. саветаў.

Ня гледзячы на гэтыя аб'ектыўныя цяжкасьці нацыянальныя саветы за кароткі час (з 1924 г.) свайго існаваньня цалкам сябе апраўдалі. Яны, як нельга лепш спрыяюць уздыму палітычнай актыўнасьці, самадзейнасьці працоўных мас, гаспадарчаму ўмацаваньню і развіцьцю культурнае работы ў мясцох, залюдзеных нацыянальнымі меншасьцямі.

Таксама, даволі выстарчальна разьвівае сваю дзейнасьць нацыянальныя камары народных судоў. Яны за кароткі час свайго існаваньня заваявалі сабе папулярнасьць сярод працоўных нацыянальных меншасьцяй, асабліва сярод яўрэйскага насяленьня. За мінулы 1926 год праз нацыянальныя камары народных судоў прайшло 1902 крымінальныя справы і 4762 грамадзянскія—праз яўрэйскія камары. 135 крымінальных спраў і 191 грамадзянскія праз польскія камары, 17 крымінальных спраў і 42 грамадзянскія цераз латыскія камары народнага суда. Усяго нацыянальных камар народных судоў на сёньнешні дзень існуе: яўрэйскіх—6, польскіх—3 і латыскіх—1.

Апрача спэцыяльных камар народных судоў—агульныя суды, дзе дзелаводзтва вядзецца на беларускай мове, дапасованы к абслугоўваньню нацыянальных меншасьцяй, шляхам падбораў працаўнікоў, якія ведаюць мовы гэтых нацыянальных меншасьцяй. Спэцыяльнаю пастановаю ураду гарантавана права ўсякаму грамадзяніну любое нацыянальнасьці патрабаваць разгляду справы, выдачы даведак і копій пастаноў на яго роднай мове або перадачы яго справы для разгляду ў нацыянальныя камары.

Побач з дасягненьнем у рабоце па культурна-гаспадарчаму абслугоўваньню нацыянальных меншасьцяй у Беларусі, ёсьць цяжкасьці і недахопы, якія моцна адбіваюцца на пасьпяховым правядзеньні мерапрыманьняў па гэтым пытаньні. Да цяжкасьцяў і недахопаў у рабоце неабходна залічыць наступныя моманты: а) усё яшчэ нявыжытую нацыянальную адмяжованасьць нацыянальных меншасьцяў, асабліва літоўскага і латыскага насяленьня і антагаізм, які яшчэ месцамі наглядаецца (антысэмітызм), б) крайняя распыленасьць насяленьня: палякаў, латышоў і літоўцаў ня толькі па БССР у цалку, але і ў паасобных раёнах, в) слабая палітычная дыфэрэнцыяцыя сярод сялян нацыянальных меншасьцяй, асабліва літоўцаў, латышоў, і палякаў, дзе праслойка заможнага сялянства мае яшчэ вялікі ўплыў на рэшту слаёў сельскага насяленьня, г) наяўнасьць у многіх выпадках уплыву духавенства, якое тармозіць залучэньне працоўных нацыянальных меншасьцяў у актыўную работу па савецкаму, гаспадарчаму і культурнаму будаўніцтву, д) недахоп масавай літаратуры і падручнікаў на нацыянальных мовах і высокія цэны на яе, е) адсутнасьць патрэбнага ліку культурных і палітыка-асьветных працаўнікоў сярод нацыянальных меншасьцяй, ж) усё яшчэ цяжкае эканамічнае становішча мястэчкавага працоўнага яўрэйскага насяленьня (беспрацоўе і інш.), з) невыстарчальная работа сярод вясковай беднаты нацыянальных меншасьцяў у напрамку ўзмацненьня яе палітычнае ролі ў правядзеньні эканамічных і культурных мерапрыманьняў у вёсцы і г. д.

Прэзыдыум Савету Нацыянальнасьцяй ЦВК СССР 5-га лютага г. г. заслухаў даклад Прэзыдыуму ЦВК Беларусі і адзначыў усе дасягненьні, цяжкасьці і недахопы ў галіне абслугоўваньня нацыянальных меншасьцяй БССР і разам з тым прызнаў палітыку правільнай і практычную работу ў гэтай дзейнасьці здавальняючай.

Для замацаваньня дасягнутых посьпехаў і зьнішчэньня недахопаў і цяжкасьцяй Прэзыдыум Савету Нацыянальнасьцяй ЦВК Саюзу Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік зазначыў ураду БССР на неабходнасьць правядзеньня ў жыцьцё ў адпаведным напрамку наступных асноўных мерапрыманьняў: ўважаючы важнейшую ролю землярobства ў гаспадарцы ўпарадкаваньня працоўных яўрэяў і прымаючы пад увагу вострае бязьзямельле ў БССР, прыняць рашучыя меры к ускарэньню мэліараваньня забалочаных зямельных масываў для надзяленьня зямлёй, узмацніўшы плянавае перасяленьне працоўных яўрэяў у іншыя раёны СССР для кампактнага абсталяваньня іх на буйных зямельных вучастках. У сувязі з беспрацоўем (асабліва сярод працоўных яўрэяў), якая ўзмацняецца аграрнай перанасельнасьцю ў БССР—узмацніць работу па ліквідацыі беспрацоўя шляхам далейшага разгортваньня і арганізацыі саматужных промыслаў, прадпрыёмстваў па перапрацоўцы прадуктаў сельскай гаспадаркі, далейшага каапэраваньня і г. д. Прыняць меры к скарэйшаму ажыцьцяўленьню мерапрыманьняў ураду БССР аб гаспадарчым упарадкаваньні мястэчак.

Прэзыдыум Савету Нацыянальнасьцяй ЦВК Саюзу ССР, канстатуючы невыстарчальнасьць вясковага актыву з батракоў і беднякоў нацыянальных меншасьцяй, даручыў прыняць меры к вылучэньню і выхаваньню гэткага, зьвяртаючы пры гэтым асаблівую ўвагу на вылучэньне жаночага актыву. Узмацніць работу па каапэраваньню ў калектывізацыі польскага, літоўскага, латыскага насяленьня і другіх нацыянальных меншасьцяй, у першую чаргу батракоў і беднякоў, дапамагаючы ім арганізацыйна і матар'яльна, зьвярнуўшы асаблівую ўвагу на арганізацыю мэліярацыйных, машынных, малочных таварыстваў, т-ваў па вырабу агнятрывалых матар'ялаў і г. д.

З прычыны недахопаў масавай літаратуры і падручнікаў на мовах нацыянальных меншасьцяй, узмацніць выданьне гэткае для больш поўнага забясьпечаньня ўсіх школ, хат-чытальняў, чырвоных куткоў, ліквідацыйных пунктаў і г. д. (асабліва польскіх, літоўскіх і латыскіх), патаньніўшы і палепшыўшы яе распаўсюджваньне. Прапанаваць цэнтр. выдавецтву Саюзу ССР прыняць неадкладныя меры к забясьпечаньню падручнікамі і літаратурай нацыянальных меншасьцяй, увязаўшы работу з Беларускім Выдавецтвам. Пашырыць нацыянальную работу сярод расейскага насяленьня БССР, распрацаваўшы ў бліжэйшы час шэраг практычных мерапрыманьняў далейшага культурна-гаспадарчага абслугоўваньня, працягваючы работу па далейшым пашырэньні сеткі расейскіх нацыянальных саветаў, таксама як і саветаў іншых нацыянальных меншасьцяй, паляпшаючы пастаноўку іх работы. З мэтай большага ахопу абслугоўваньнем школамі сямігодкамі сялянскага насяленьня, лічыць неабходным далейшае пашырэньне іх сеткі і інтэрнатаў пры іх. Адзначаючы наяўнасьць уплыву клерыкалізму на некаторую частку адсталых слаёў працоўных нацыянальных меншасьцяй, прыняць меры к узмацненьню культурна-гаспадарчай работы сярод гэтай часткі насяленьня.

Узмацніць работу па рэгуляваньню міжнацыянальных узаемадачыненьняў, прыватна ў дачыненьнях нацыянальных меншасьцяй к асноўному беларускаму насяленьню і наадварот, праводзячы яе з пункту гледжаньня выжываньня рэшткаў спадчыны царызму—нацыянальнага антагонізму і адмежаванасьці, забясьпечваючы поўнае, культурна-эканамічнае абслугоўваньне нацыянальных меншасьцяй.

Вось тыя асноўныя і зусім правільныя дырэктывы, якія зусім сваячасна і ў выстарчальнай меры дадзены Прэзыдыумам Савету Нацыянальнасьцяй ЦВК Саюзу ССР ураду Савецкае Беларусі.

Задача ўраду БССР у далейшай рабоце па культурна-гаспадарчым абслугоўваньні нацыянальных меншасьцяй—цьвёрда праводзіць адобраную ў гэтай справе Прэзыдыумам Савету Нацыянальнасьцяй ЦВК СССР лінію—паглыбляць культурна-гаспадарчую работу сярод нацыянальных меншасьцяй на аснове адзначаных вышэй дырэктыў.

Урад БССР, а таксама працоўныя масы ўсіх нацыянальнасьцяй Савецкай Беларусі выконваюць пастаўленыя перад імі задачы пры далейшых уважлівых адносінах і дапамозе з боку ўраду Саюзу ССР.

Працоўныя Савецкай Беларусі ведаюць, што іх векавыя жаданьні—поўнае культурна-гаспадарчае разьвіцьцё, могуць быць ажыцьцяўлены толькі ў братэрскім Саюзе працоўных усіх нацыянальнасьцяй Савецкага Саюзу на грунце дыктатуры пралетарыяту пад кіраўніцтвам кампартыі.

БЕЛАРУСКІ СТУДЭНТ.

Ваенізацыя ў віцебскіх навучальных установах.

Ваенізацыя студэнцтва навучальных установаў г. Віцебску пачала праводзіцца толькі ў бягучым акадэмічным годзе, за выключэньнем вэтэрынарнага інстытуту, дзе вышэйшая дапрызыўная вайсковая падрыхтоўка ўведзена яшчэ з мінулага акад. году.

У Віцебску ўсяго 1600 студэнтаў, 75 проц. якіх ахоплена ячэйкамі Осо-Авіяхіму. Сёлета ячэйкі Осо-Авіяхіму тэхнікуму і вэтінстытуту шырока разгарнулі сваю працу, аднычасова ўзмацніўшыся як матар'яльна, так і арганізацыйна; гэтаму асабліва спрыяюць умовы інстытуту, дзе ёсьць добра абсталяваны вайсковы габінэт і спэцыяльны вайсковы кіраўнік.

Студэнты вэтінстытуту ў мінулым годзе (2 курс) адбывалі лягерны збор у кавалерыйскіх частках, адкуль зьявіліся вясёлымі і фізычна больш здаровымі. Тыя, што ня прынялі ўдзелу ў лягерным зборы, навучаліся пры інстытуце стралковай справе, і гэта дало належныя вынікі, якія яскрава выявіліся на апошніх усебеларускіх стралковых студэнцкіх спаборніцтвах, дзе вэтінстытут заняў першае месца. Да юбілею Чырвонае арміі праведзены гарадзкія спаборніцтвы па стралковай справе, рубцы і скачках, прычым занялі першыя месцы і атрымалі прызы.

Мы маем шэраг дасягненьняў у вайсковай вучобе, і заслуга ў гэтым належыць вайсковаму кіраўніку вэтінстытуту т. Сафонаву.

Грузакоў.

Наладзілі культасьветную справу
(Гомельскі чыгуначны тэхнікум).

Сёлета культасьветная праца ў праф-арганізацыях тэхнікуму ня толькі ўзмацнілася, а і значна вырасла якасна. Зараз праца розных гурткоў праходзіць плянава і рэгулярна. У гэтым годзе ў першы раз з'арганізаваўся студкораўскі гурток, які паставіў мэту, апрача тэхнікумаўскай працы, зьвязацца з рабкораўскімі арганізацыямі. Гурткамі прафруху ахоплена значная частка несаюзнага студэнцтва, што дае магчымасьць прафарганізацыі і тэхнікуму расьці за кошт лепшай часткі студэнцтва.

Масавая праца ў асноўным праводзіцца ў выглядзе вечароў. У гэтых адносінах мы маем некаторыя дасягненьні.

Горш абстаіць справа з культмасавай працай у інтэрнатах, дзе яна ня мае пэўнай сыстэмы з прычыны раскіданасьці інтэрнатаў.

Сярод студэнцтва назіраюцца здаровыя імкненьні да тэатру і кіно, і толькі кошт білетаў зьяўляецца непасільным, асабліва для бяднейшага студэнцтва. Законныя патрабаваньні студэнцтва аб прадастаўленьні ім ільгот не задавальняюцца з прычыны таго, што гомельская дырэкцыя тэатраў ня ідзе насустрач пралетарскаму студэнцтву, кіруючыся выключна гаспадарчымі інтарэсамі тэатру.

Справа сувязі з вытворчасьцю толькі ў апошнія часы пачынае набываць канкрэтныя формы. Тэхнікум прымацован да галоўных чыгуначных майстэрняў, дзе студэнты прымаюць удзел у працы розных камісій мясцкому, вытворчых нарадах, у культпрацы і г. д.

Ажывілася ў апошні час і праца дабрахвотных таварыстваў, асабліва ячэйкі ОСО-Авіяхіму, апошняя арганізавала шэраг гурткоў (стралковых, конна-спартыўны, вайскова-тэарэтычны), у якія ўцягнута студэнцтва. Гурткамі кіруюць спэцыялісты з сапрыхільнай часьці Чырвонай арміі.

Алесь Л—еў.

ТЭАТРАЛЬНЫЯ НАТАТКІ.
(Да гастроляў Белдзяржтэатру 1 у Магілеве).

Калі пастаноўкі з старога рэпэртуару («Кастусь Каліноўскі», «Каваль Ваявода» і інш.), аб якіх мы ўжо пісалі аднойчы*), заваявалі адразу сымпатыі публікі, пацьвердзілі здольнасьці, наліччя добрых кіраўнікоў і шмат бясспрэчных талентаў, дык шэраг апошніх пастановак - навінак — «Мяцеж», «Стралок Тэль» і «Крывая Аблона» — паглыбілі, пашырылі гэту сувязь сцэны з гледачом.

І аб іх будзе тут гутарка пастолькі, паколькі першыя дзьве рэчы—«Мяцеж» і «Стралок Тэль» пададзены рэжысурай з яскравай прыгожасьцю, з агульным прыгожым, калі можна так сказаць, антуражам, а «Крывая Аблона» зьяўляецца навінкай, упяршыню ўбачыўшай сьвет рампы.

Такім чынам, гэта рэч заслугоўвае таго, каб на ёй спыніцца падрабязна, заслугоўвае таму яшчэ, што аўтар яе —адзін з працаўнікоў Белдзяржтэатру—артыста А. Рамановіч.

Ён не прафэсыянал-літаратар, гэта праўда.

Гэта адчуваецца з першага погляду.

Няма, гэтак званага, удару пяра ў тых мясцох, дзе гэта вымагаецца па ўсяму ходу п'есы.

Не прапрацаваны некаторыя моманты, аддзяляючыя адзін пэрыяд ад другога, што выклікае часам вялікае зьдзіўленьне:

Адкуль гэта і якім чынам?

Няма выразных штрыхоў, якія звычайна сьведчаць аб працы над імі запраўднага літаратара, аб чыста лябараторнай прапрацоўцы кожнай дзеі.

Але аўтар перш усяго выбраў удзячны сюжэт для сваёй п'есы і цікавую тэму, здолеў зацікавіць гледача, захапіць яго.

Няма шэрага нуду, уведзеныя пэрсанажы ўсе жыцьцёвыя, годы вялікіх навальніц 1917-18 і 19 г. добра адбіты ў п'есе; дадзены фон і малюнак бурнай эпохі, дзеі разьвіваюцца досыць цікава, і за гэта мы ахвотна даруем аўтару слабыя бакі яго твору.

* * *

Сюжэт п'есы?

Ціха і няглыбока праходзіла жыцьцё тэй акраіны гораду, на беразе Дзьвіны шматводнай, дзе раскінуўся рабочы пасёлак і дзе жылі ўсе галоўныя дзейнічаючыя асобы.

Гарбаты сялянскі хлапец Якуб выхоўваўся ў сваякоў у горадзе і працаваў на фабрыцы; яго каханая—Амілька (Аспазія рыбачага пасёлку); п'яніца і канчаткова апусьціўшаяся матка яе Сьцепаніда; хуліган-злодзей Сьцяпан; яго прыяцелі Зьмітро і інш.

Ціха перабірае Зьмітро клявішы гармонікі—яго ўлюбёнага інструманту; плывуць над Дзьвіной мяккія пераліва музыкі.

І раптам у гэты рыбачы пасёлак буйным віхрам уварваўся Кастрычнік, раскідаў, разьвеяў у розныя бакі ўсіх яго пэрсанажаў,

Прачнуўся гарбаты Якуб, зрабіўся барацьбітом за рабочую справу.

Цалкам і бескарысна захапіўся працай, і хутка хваля рэвалюцыі вынесла яго на выдатную пасаду старшыні Ч. К.

Але да той-жа Кастрычнікавай рэвалюцыі лёгка прымазаліся і злодзей-хуліган Сьцёпка і бяссумленны, нізкі Зьмітрок, які пралез нават у Ч. К.

І ў момант, калі вырашаецца лёс Кастрычніка—у годы 1918-19 Сьцёпка карыстаецца ва ўсю ўсеагульнай завірухай і рабуе без канца, пры чым яго грубай волі паддаўся і Амілька, дапамагаючы яму ва ўсіх яго злачынствах.

Ён пралазіць у Чырвоную армію, займае пасаду загадчыка аддзелам рэквізіцый, і блізкі ўжо да ажыцьцяўленьня яго ідэал:

«Нажыць усімі спосабамі вялікі капіталец і прабрацца ў Латвію".

Але ня ўдалася.

Ня ўдалася таму, што на чале Ч. К. стаіць цьвёрдакаменны гарбаты сялянскі хлапец Якуб, той самы, які ўмеў так мякка, прыемна граць на гармоніку і так бескарысна кахаць Амільку —супольніцу Сьцёпкі.

Ня ўдалася і справа другога прымазаўшагася да Ч. К. работніка—Зьмітрука.

Ужо амаль аўладаў ён нарабаваным Сьцяпанам золатам, вось ужо ён амаль дасягнуў мэты —але яго чакала няслаўная сьмерць у прытоне самагоншчыцы, дзе яго душыць жалезнымі рукамі Сьцяпан.

„Злодзей у злодзея дубінку ўкраў».

* * *

Вось які, у кароткіх рысах, фон п'есы Рамановіча, якая зьяўляецца слабой у літаратурным афармленьні, але, аднак, уся насычана жывым жыцьцём.

Сцэнічнае афармленьне яе дасканалае, яе дасканала апрацавала рэжысура (Міровіч) і адгэтуль посьпех пастаноўкі, якая праходзіць пры поўных зборах.

Ігра галоўных пэрсанажаў—Крыловіч—Сьцяпан Жвірскі, Платонаў — Якуб, Уладамірскі—Зьмітро Хрушч, Валодзька—Равіч, Ржэцкая—Сьцепаніда, Гілянава—Амілька і інш. вельмі добрая да канца.

* * *

Што сказаць аб пастаноўках «Стралок Тэль» і «Мяцеж»?

Крывавы 1920 год, далёкі Туркестанскі фронт, дзе выбухнула паўстаньне, ліквідацыя апошняга пры падтрыманьні гарадзкой тубыльнай беднаты— вось фон «Мяцяжа»,—п'есы Фурманава, непасрэднага ўдзельніка тых падзей.

«Мяцеж»напісан шырокімі мастацкімі мазкамі, і гэтакая-ж мастацкая пастаноўка яго Белдзяржтэатрам 1.

«Стралок Тэль»,—гэта яскравая рамантыка.

Гэтыя народныя швейцарскія песьні, танцы ў падножжа суровых Альп і інш. аксэсуары—усё гэта, як Гогаль казаў, „чертовски хорошо"!

СТАРЫ ЖУРНАЛІСТ.

*) Гл. «Савецкую Беларусь» ад 21 сакавіка (ліст з Магілеву).

„Савецкая Беларусь" дапамагла.

На старонках „Савецкай Беларусі" № 69 (ад 22-3—1928 г.) быў зьмешчан артыкул „МЕНСКІ АКРУГОВЫ ЗЯМЕЛЬНЫ АДДЗЕЛ ДАПАМОГ... ПРЫВАТНІКУ І КУЛАКОМ".

У адказ на гэты артыкул Менскі АкрЗА паведамляе, што мэліарацыйнае т-ва імя „Калініна" ўжо расфармавана і выдадзеная т-ву пазыка адабрана.

Таксама (па апошніх вестках) расфармавана мэліарацыйнае т-ва „Пісанка—падрасохкая", а выдадзеная яму пазыка па пастанове суду павінна быць зьвернута.

Галоўлітбел 302.

ХРОНІКА.

Дасьледваньне беларускай прамысловасьці.

У Менск прыехала з Масквы спэцыяльная камісія для азнаямленьня са станам прамысловасьці БССР. У склад камісіі ўваходзяць 3 прадстаўнікі Галоўнай Інспэкцыі і 1 прадстаўнік ад Пляніва-Эканамічнай Управы ВСНГ СССР. Камісія пазнаёміцца з пастаноўкай прамысловасьці ў шэрагу акруг БССР.

Пашырэньне вытворчасьці Менскага хлебазаводу.

Самаходная хлебапякарня Менскага ЦРК зачынена; [illegible] выпякае выключна хлебазавод. Зараз хлебазавод у 2 зьменах выпякае да 1000 пуд. хлеба ў дзень. Пачата выпечка абаранкаў, [illegible] [illegible] Мяркуецца таксама з 15 красавіка [illegible] да 100 пуд.

На грамадзкіх работах штодня будзе працаваць 2680 чал.

Сёлета па ўсёй БССР на грамадзкіх работах штодня будзе занята 2680 беспрацоўных, галоўным чынам, некваліфікаваных. Кваліфікаваных рабочых на гэтых работах будзе занята 6 проц. агульнай колькасьці.

Абсьледваньне сельскай гаспадаркі.

ЦСУ [illegible] сьледа[illegible] ніцтва і дынамікі сельскай гаспадаркі. Абсьледаваньне будзе праведзена ўвосень бягучага году.

Аўта-машыны для БССР.

Праўленьне Аўтадору БССР на сваім апошнім пасяджэньні заслухала даклад аб пляне завозу аўта-машын у БССР. Паводле гэтага пляну [illegible] мае быць завезена [illegible] на суму 300.000 руб. [illegible] на 40.000 руб., [illegible] на 50.000 руб. і [illegible] на 15.000 руб.

СУДОВАЯ ХРОНІКА.
За падлог.

Упаўнаважаны [illegible] чаньня [illegible] ёну, [illegible] мапраў [illegible] акт на [illegible] што ні [illegible] аштраф [illegible]

Суд [illegible] лог на [illegible] амністыі [illegible] ад тры[illegible]

ЗЬНІЖЭНЬНЕ КОШТУ БІЛЕТАЎ У КІНО.

Прэзыдыюм Менскага АВК пастанавіў зьвольніць ад [illegible] по-тэатры [illegible] і ніжэй [illegible] летаў.

За невыплачаньне страхоўкі —пад суд.

[illegible]

БЯСПЛАТНАЯ ЗУБАЎРАЧЭБНАЯ ДАПАМОГА СЯЛЯНСТВУ.

[illegible] Койданаўскім раёне, дзе абслужана 631 чал.

НОВЫЯ МАШЫННЫЯ Т-ВЫ.

Зараз Белсельсаюз абядноўвае 86 машынных таварыстваў. [illegible] 284 машынных таварыстваў. [illegible]

АБУТАК БЕЛАРУСКАГА ВЫРАБУ—НА ДАЛЁКІ ЎСХОД.

[illegible] 350,000 руб. [illegible]

КРАЯЗНАЎЧАЯ ФОТО-ЭКСКУРСІЯ.

[illegible]

ВЫВАЗ БЕЛАРУСКАЙ СМАЛЫ.

Беларускі саматужна-прамысловы саюз [illegible] на суму 600.000 руб. [illegible] 400.000 руб. [illegible]

Маладнякоўцы ў Барысаве.

[illegible]

Гаспадарыць трэба больш разумна.

[illegible]

Культурныя навіны.

УДЗЕЛ ВЫДАТНЫХ МАСТАКОЎ У ВЫВУЧЭНЬНІ НАРОДНАГА МАСТАЦТВА.

[illegible]

МЯСЦОВАСЬЦЬ, НЕДАСЬЛЕДАВАНЫЯ СТАРАЖЫТНАСЬЦІ.

[illegible]

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ.

ДА ЎСЕБЕЛАРУСКАЙ СПАРТАКІЯДЫ.

[illegible] Гомель—Мазыр (у Гомелі) і Віцебск—Полацк (у Полацку). Фінальныя гульні пачнуцца 21 ліпеня.

Спаборніцтвы па лёгкай атлётыцы, плаваньню і стральбе адбудуцца ў Менску і пачнуцца 27 ліпеня.

Усяго ў спартакіядзе будзе ўдзельнічаць да 800 чалавек.

СУВЯЗЬ З АЎТАДОРАМ.

Полацкі савет фізкультуры дзеля разьвіцьця мото вэлёспорту трымае сувязь з Аўтадорам. Усе вэлёсыпэдысты гораду арганізаваны ў спэцыяльную сэкцыю.

ПАДРЫХТОЎКА ДА 1-ГА МАЯ.

Аршанскі савет фізкультуры абвесьціў конкурс на падрыхтоўку найбольш прыгожых масавых вольных рухаў і пірамід да дню 1-га мая.

ВЯСЕНЬНІЯ ШКОЛЬНЫЯ СПАБОРНІЦТВЫ.

[illegible]

Апавяшчэньні.

ДОМ АСЬВЕТЫ,

— У чацьвер, 5—IV, а 7-й гадз. увечары адбудзецца вечар пытаньняў і адказаў для тэхпрацаўнікоў—сяброў саюзу Працасьветы.

— 4-га красавіка—адзін кіно-сэанс— «Вадаварот». Пачатак а 10 гадз. увечары.

— 5-га красавіка а 8 гадз.—лекцыя тав. Рывеса на тэму: „Выхаваньне ў школе".

— 7 га красавіка—канцэрт. Выступленьне вядомай сьпявачкі украінскіх песень Шаўкун-Каламійчанкі і інш. Пачатак а 8 з палов. гадз. увечары.

АДКАЗЫ КАРЭСПАНДЭНТАМ.

Селькору (Лагойскага р.). Па вашаму допісу высьветлена, што скарачэньне пытлеваньня і сартавога памолу зроблена ў мэтах эканоміі хлеба. Адначасна ў кожным раёне выз(н)ачан адзін млын, якому дазваляецца вытвараць сартавы памол у працягу 8 гадзін у дзень.

У прыватнасьці, у Лагойскім р. вызначан млын савгасу „Лучышчына". Дазвол на гэта даецца толькі дзяржаўным, альбо каапэр. млынам.

Плешчаніцкаму, Бягомльскаму і Барысаўскаму РВК Менскім АВК накіраваны тэрміновыя запытаньні аб фактах, указаных у вашым допісу.

Карэспандэнты—аб сваёй працы.

Вайскоры за шматтыражную.
(№ Чырвонаштандарны полк).

[illegible]

Але разам з манэўрамі скончыла сваё існаваньне і шматтыражная газэта. І толькі 10 гадавіна Чырвонай арміі [illegible]

[illegible] І як вынік мы маем, што два вайскоры-пераменьнікі сталі супрацоўнікамі нашай газэты.

Вайскор Б.

Першая спроба.
(Стара-Дарoскі р., Бабруйскае акр.).

У пачатку сакавіка рэдакцыя Бабруйскае газэты «Камуніст» склікала сход селькораў Стара-Дароскага раёну. На сходзе прысутнічала 11 асоб (селькораў). Малы лік прысутных на сходзе тлумачыцца слабым уздымам селькораўскага руху па Стара-Дароскаму р., што падкрэсьлілі выступаўшыя ў спрэчках таварышы. На сходзе адзначана таксама слабае кіраўніцтва і інструктаваньне рэдакцыямі газэт селькораў адзіночак, што вельмі шкодна адбіваецца на посьпехах працы селькораў.

Гэтаму таксама шкодзіць адсутнасьць адказаў на нязьмешчаныя ў газэце допісы ў паштовай скрынцы. Селькоры ўважліва абгаварылі пытаньні арганізацыі селькораўскіх гурткоў на мясцох, чарговыя задачы і інш. Селькоры засталіся вельмі ўдзячны рэдакцыі газэты «Камуніст» за скліканьне сходу, які зьяўляецца значным штурхачом у справе пашырэньня селькораўскага руху па раёну.

Б. Нікольскі.

Селькораўскі рух расьце.
(Старобінскі р., Бабруйшчына).

Селькораўскі рух у Старобінскім раёне паступова расьце і абхоплівае ўсе большы і большы лік перадавога сялянства. Зараз амаль у кожнай вёсцы ёсьць селькоры, якія ня толькі пішуць у газэты, а таксама прымаюць актыўны ўдзел ва ўсёй культурна-асьветнай працы і сыстэматычна праводзяць агітацыю за падпіску на газэты. З дапамогай селькораў сяляне чытаюць газэты. Ёсьць вёскі, якія выпісваюць больш 20-ці экз. розных газэт.

Сярод сялянства селькоры карыстаюцца належным аўтарытэтам, што ў сваю чаргу спрыяе росту селькораўскай арганізацыі за лік вясковага актыву.

Селькор.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА**

ПЛЯН ДАКЛАДАЎ ПА РАДЫЁ АБ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРЦЫ НА КРАСАВІК М-Ц.

Лік і месяц.	Гадзіна.	НАЗВА ДАКЛАДАЎ.	Хто робіць даклад.
4-IV-28 г.	7 г. 10 хв. увечары.	1. Аб працдагаворнай рабоце саюзу сярод батрацтва і пастухоў. 2. Даклад старшыні рабачкому савгасу «Новы Двор» Заслаўскага раёну.	т. Аскерка.
11-IV-28 г	7 г. 10 хв. увечары.	1. Аб удзеле саюзу ў правядзеньні пасяўной кампаніі. 2. Даклад старшыні рабачкому савгасу «Шыпяны» Смалявіцкага раёну.	т. Ясюкоў.
18-IV-28 г	7 г. 10 хв. увечары.	1. Аб рабоце сярод рабочых дробных прадпрыёмстваў у мястэчках. 2. Даклад Сьмілавіцкага мястэчковага рабачкому саюзу.	т. Вайтэнкаў.
25-IV-28 г	7 г. 10 хв. увечары.	1. Аб летняй культурна-асьветнай працы саюзу. 2. Даклад старшыні рабачкому савгасу «Калініна» Самахвалавіцкага раёну.	т. Замылка.

Агульна-гарадзкая канфэрэнцыя ячэйкавых упаўнаважаных па друку і юнкораў „Чырвонай Зьмены".

У ЧАЦЬВЕР, 5-га КРАСАВІКА, АДБУДЗЕЦЦА

агульна-гарадзкая канфэрэнцыя ячэйкавых упаўнаважаных

ПА ДРУКУ І ЮНКОРАЎ „ЧЫРВОНАЙ ЗЬМЕНЫ".

Канфэрэнцыя пачнецца роўна а 8-й гадзіне ўвечары ў памяшканьні клюбу «КІМ».

Упаўнаважаныя па друку павінны прысутнічаць на канфэрэнцыі ў абавязковым парадку. Мандаты можна атрымаць па райкомах ЛКСМБ.

У выпадку адсутнасьці ўпаўнаважанага павінен прысьці апорг ячэйкі.

Пасьля канфэрэнцыі сіламі студэнтаў Белдзяржмузтэхнікуму будзе дадзен канцэрт.

Рэдакцыя газэты «Чырвоная Зьмена», Менакругком ЛКСМБ.

ТЭАТР-КІНО.

ЯЎРЭЙСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР БССР.
Серада 4, чацьвер 5, пятніца 6 і субота 7 красавіка.
„ГІРШ ЛЕКЕРТ". А. КУШНІРОВА.
На сераду, чацьвер і суботу ўсе білеты прададзены. На пятніцу—білеты ў касе тэатру. Пачатак спэктакляў—у сераду і чацьвер—у 8 гадз. веч., у пятніцу і суботу—у 8 з палов. гадз. веч.

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА». Грандыёзны гістарычна-рэвалюцыйны баявік „КАСТРЫЧНІК".

КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА". З аўторка, 3-га красавіка, вялікае канцэртнае аддзяленьне выканаўцы новых песень З. А. САКОВІЧ; выступленьне гумарыста-сатырыка АСКОЛЬДАВА і артысткі балету КАРАЛЬЛІ. НА ЭКРАНЕ—новы нямецкі фільм „ЦЕПИ БРАКА" ў 6-ці частках. Штодня—3 сэансы; першы сэанс—у 7 гадзін.

КІНО „ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ". Новы мастацкі фільм „МАГІЛА ПАНБУРЛЕЯ" драма ў 6 частках.

КІНО «ПРАЛЕТАРЫ». ДУГЛАС ФЭРБЭНКС У фільме „Сон Алана Фэргюсона" Пачатак сэансаў а 7-й гадз.

К СВЕДЕНИЮ
всех организаций, союзов, предприятий, месткомов, завкомов и др.
ОКРУЖНОЕ ЭКСКУРСИОННОЕ БЮРО ПРИ ОКРПОЛИТПРОСВЕТЕ ИЗВЕЩАЕТ, ЧТО В ПОМ. ЦИРКА ПО ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНОЙ УЛИЦЕ ЕЖЕДНЕВНО С 10 ЧАС. УТРА ДО 11 ЧАС. ВЕЧ. ОТКРЫТ
передвижной научно-показательный музей
Экскурсиям предоставляется скидка от 40 проц. до 70 проц. Заявки на экскурсии от вышеозначенных организаций принимаются в к-ре музея с 10 час. утра до 10 час. веч. и в экскурсбюро (Раковская, № 2) с 4 час. до 8 час. вечера.
Принимаются экскурсионные вызовы лекторов для анатомичного отдела.
ЭКСКУРСБЮРО КАБИНЕТА ПОЛИТПРОСВЕТЧИКА.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ БАЛАНС
Калининского Общества Взаимного Кредита

на 30-е сентября 1927 года.

Об-во открыло свои действия 15-го декабря 1925 года.

Капитал обеспечения 94.800 руб.

АКТИВ.

№№ п. п.	НАИМЕНОВАНИЕ СЧЕТОВ.	Сумма.	
1.	Касса и тек. счета	1476	76
2.	Ценные бум. прин. О-ву	272	60
3.	Учтенные векселя „	43860	01
4.	Комитен. по тов. ком. опер.	2352	42
5.	Разн. лица и учрежд.	140	68
6	Авансы и под'отчетные суммы	64	93
7.	Расходы подлеж. возврату	30	12
8.	Имущество Банка	459	72
9.	Паи, акции и уч. в предприятии	500	—
10.	Расходы б. года	189	83
11	% уплоч. и начислен.	1905	27
12.	Комиссия уплоч. и др. потери	50	67
13.	Текущие расходы	4666	97
	БАЛАНС	55969	98

ПАССИВ.

№№ п. п.	НАИМЕНОВАНИЕ СЧЕТОВ.	Сумма.	
1.	Оборотный капитал	9480	—
2.	Фонд организац. расх.	821	27
3.	Спец. тек. сч. п. в. в Орш. госб.	7959	40
4.	Вклады и тек. счета	25037	66
5.	Корреспонд. «Ностро»	8	02
6.	Клиенты по тов. ком. опер.	2565	09
7.	Комитенты по инкоссо	257	30
8.	Разн. лица и учрежд.	15	—
9.	Невыплач. чл. взносы	370	—
10.	о/о получ. в счет бег. года	827	43
11.	% получ. в СЧ-т тек. года	7437	68
12.	Ком. получ. и др. доходы.	787	88
13.	Нераспред. прибыль 1925-26 г.	403	25
	БАЛАНС	55969	98

СЧЕТ
прибылей и убытков за 1926-27 операц. год.

УБЫТКИ:

I. Текущие расходы	4666	97
II. Операц. «	2982	29
III. Чистая прибыль за 1926-27 опер. год	595	15
БАЛАНС	8244	41

ПРИБЫЛЬ:

I. Проценты получ.	7456	53
II. Комиссия «	787	88
БАЛАНС	8244	41

ПРАВЛЕНИЕ.

Гр. [illegible] [illegible]

ЗГУБЛЕНЫЯ:

[illegible]

Менскі Загс [illegible] ВІНАГРАДАВА [illegible]

ПРАДАЕЦЦА ЗЬВЯРА-ПАПЕРА І СТАРЫЯ ГАЗЭТЫ. Даведацца ў канторы газ. «Савецкая Беларусь» (рог вуліц Карла Маркса і Ленінскай).

1-я Дзяржаўная друкарня.